

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **administracja**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: **Wyższa Szkoła
Administracji Publicznej w Kielcach**

Data przeprowadzenia wizytacji: **28-29 stycznia 2022**

Warszawa, 2022

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	5
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	10
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	17
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	21
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	22
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	24
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	26
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	28
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	31
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	34
Zalecenia	38
5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	38

6. Załączniki: _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego _ 41

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Marek Mączyński, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Tomasz Demendecki, członek PKA
2. prof. dr hab. Adam Sulikowski, ekspert PKA
3. Tomasz Kocoł, ekspert PKA z grona pracodawców
4. Karol Królikowski, ekspert PKA z grona studentów
5. Grzegorz Kołodziej, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena programowa na administracja prowadzonym w Wyższej Szkole Administracji w Kielcach (dalej również: WSAP, WSAP w Kielcach) odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2021/2022. W związku ze stanem epidemii ogłoszonym w Polsce od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania, wizytacja przeprowadzona została przez zespół oceniający w formie zdalnej, bez obecności członków zespołu oceniającego w uczelni (wizytacja zdalna). Bieżąca ocena stanowi trzecią ocenę programową tego kierunku studiów. Poprzednia ocena programowa została przeprowadzona w roku akademickim 2015/2016 i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą zdalnej oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego z raportem samooceny oraz jego aktualizacją przedłożonymi przez Uczelnię. Natomiast raport zespołu oceniającego został opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac egzaminacyjnych/etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, a także spotkań zdalnych przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami, w tym nauczycielami akademickimi, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz studentami ocenianego kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	administracja	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	nauki o polityce i administracji	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów / 180 pkt ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	720 godzin / 28 pkt ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<ul style="list-style-type: none"> – administracja i zarządzanie publiczne – e-Administracja 	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	---	76
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	---	1556
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	---	72
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	---	92
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	---	75

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ¹
---	--

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

	kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	kryterium spełnione
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	kryterium spełnione częściowo
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	kryterium spełnione częściowo

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Jak wynika z dokumentacji przedstawionej Zespołowi Oceniającemu koncepcja kształcenia na wizytowanym kierunku podporządkowana jest kilku zasadniczym celom. Głównym celem nauczania na kierunku Administracja jest kształtowanie świadomości studentów w obszarze procesów społecznych,

politycznych i ekonomicznych, przygotowywanie ich do podjęcia pracy w administracji publicznej lub gospodarczej, budowanie przywiązania do profesjonalizmu, poczucia odpowiedzialności i kreatywności w reagowaniu na wyzwania związane z realizacją procedur administracyjnych. Drugim wskazanym celem procesu edukacji jest uświadomienie studentom stałej konieczności monitorowania otaczającej rzeczywistości, ustawicznego kształcenia w obliczu charakterystycznej dla współczesności, szybkiej zmienności zjawisk i procesów społecznych, zmian w prawie i w sferze polityki oraz procesów cywilizacyjnych. Kolejnym enumerowanym w dokumentacji celem kształcenia jest przygotowanie studentów do kontynuowania edukacji na studiach drugiego stopnia realizowanego na pokrewnych kierunkach w innych uczelniach lub uzupełniania wykształcenia kierunkowego na studiach podyplomowych. Tak sformułowane cele kształcenia są niewątpliwie powiązane ze strategią uczelni, której podstawowym założeniem jest utrzymanie odpowiedniego poziomu kształcenia studentów administracji i wywarcie pozytywnego wpływu na stan funkcjonowania państwa poprzez kształtowanie profesjonalnych i uniwersalnie wykształconych kadr służących budowie demokratycznego państwa prawa, szczególnie w jego samorządowym (lokalnym i regionalnym) wymiarze. Również ewolucja koncepcji kształcenia związana przede wszystkim ze zmianą założyciela w 2012 roku i głęboką przebudową organizacyjną i programową wskazuje na to, że powiązania pomiędzy ogólnymi założeniami strategii Uczelni a koncepcją kształcenia są właściwe. Również polityka jakości, która będzie oceniana niżej pozostaje we właściwej korelacji z koncepcją kształcenia na wizytowanym kierunku oraz celami tego kształcenia.

Koncepcja i cele kształcenia zakładają pełne przyporządkowanie kierunku do nauk o polityce i administracji. O ile przyporządkowanie kierunku do dyscypliny wiodącej co do zasady nie budzi wątpliwości, o tyle kwestią dyskusyjną jest, czy koncepcja kształcenia na wizytowanym kierunku koreluje tylko z tą jedną dyscypliną. Dominujące interpretacje treści przepisu § 9 pkt 1 lit. b tiret trzecie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r., poz. 1861 ze zm.), zgodnie z którym wniosek o pozwolenie na utworzenie studiów zawiera koncepcję kształcenia, w tym przyporządkowanie kierunku do dyscypliny lub dyscyplin, do których odnoszą się efekty uczenia się, ze wskazaniem dyscypliny wiodącej, nakazują przyjąć, że "stuprocentowe" przyporządkowanie kierunku do dyscypliny jest możliwe tylko wtedy, gdy zakładane efekty uczenia się związane są całkowicie z określoną dyscypliną. Można oczywiście pominąć efekty, które mają charakter subsydiarny dla kierunku i nie stanowią bazy dla budowy koncepcji kształcenia (np. efekty nauki języków w lektoratach nie suponują konieczności przyporządkowania koncepcji w jakimś procencie do językoznawstwa). W przypadku ocenianej koncepcji kształcenia wiele wskazuje jednak na to, że jest ona w istotnej korelacji nie tylko z nauką o polityce i administracji (nawet jeżeli bardzo szeroko rozumieć granice tej dyscypliny), lecz także z naukami prawnymi. Przemawia za tym zarówno ilość przedmiotów prawniczych w programie studiów, jak i zakładane efekty uczenia się, typowe dla nauk prawnych. Zespół Oceniający rekomenduje dokonanie przeglądu koncepcji kształcenia w zakresie jej przyporządkowania do dyscyplin. Przyporządkowanie do dyscypliny wiodącej nie ulega wątpliwości. Zgodnie z art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t. jedn. z 2020 r., poz. 85) w przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny, Uczelnia wskazuje dyscyplinę wiodącą, w ramach której będzie uzyskiwana ponad połowa efektów uczenia się. Bez wątplenia ponad połowa efektów uczenia się w ramach koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku mieści się w granicach nauk o polityce i administracji. Nie są to jednak efekty wszystkie ani nawet wszystkie elementy kluczowe dla koncepcji kształcenia. Konieczna jest zatem zmiana przyporządkowania.

Koncepcja i cele kształcenia na wizytowanym kierunku są niewątpliwie ujęte w sposób nowoczesny a zespół odpowiadający za przygotowanie koncepcji bez wątplenia wykazał się orientacją w obszarach działalności zawodowej właściwej dla kierunku. Koncepcja jest w dodatku reformowana a wdrażane zmiany są związane także z postępowaniem w administracji (choćby wprowadzenie specjalności e-Administracja). Uczelnia współpracuje także (również w kwestiach programowych z grupą zaprzyjaźnionych uczelni administracyjnych w Niemczech (Hochschule für Wirtschaft und Recht w Berlinie, Hochschule für öffentliche Verwaltung w Kehl oraz Fachhochschule für Verwaltung und Rechtspflege w Berlinie. Taka współpraca oczywiście sprzyja wymianie doświadczeń i "trzymaniu ręki na pulsie", jeżeli chodzi o kwestie postępu w obszarze administracji. Ten aspekt koncepcji kształcenia należy zatem ocenić zdecydowanie pozytywnie

Uczelnia kształci na wizytowanym kierunku w ramach profilu praktycznego. Sprawia to, że konieczność uwzględniania potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego uczelni, w tym przede wszystkim zawodowego rynku pracy jest szczególnie istotnym czynnikiem w konstrukcji koncepcji i celów kształcenia. Z przedstawionej dokumentacji wynika, że Uczelnia co do zasady stara się śledzić potrzeby rynku pracy, choćby po to, by zgodnie ze strategią i misją utrzymać się na trudnym rynku usług edukacyjnych. Zmiany w koncepcji kształcenia świadczą o tym, że orientacja na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego ma miejsce i sprzyja odpowiednim reformom i reorganizacjom procesu kształcenia.

Jak wynika z deklaracji Uczelni (i niestety w niewielkim stopniu z przedstawionych Zespołowi Oceniającemu dokumentów), WSAP w Kielcach stale współpracuje z interesariuszami zatrudniającymi absolwentów uczelni w urzędach gminy, urzędach powiatowych, urzędach wojewódzkim i marszałkowskim oraz instytucjach komunalnych, dla których istotny jest program studiów oraz uzyskiwane przez studentów efekty kształcenia. Interesariusze współpracują z uczelnią w zakresie organizacji praktyk zawodowych, konsultacji programu studiów i treści nauczania w związku z potrzebami oraz oczekiwanymi kompetencjami pracowników. Władze i wykładowcy uczelni pozostają w stałym kontakcie z interesariuszami zewnętrznymi (wójtami, burmistrzami, prezydentami miast, sekretarzami, zarządami powiatów). Ma to miejsce w związku z realizacją naukowych zainteresowań pracowników uczelni, przy okazji współpracy projektowej z organizacjami pozarządowymi, zrzeszającymi różne grupy samorządowców czy też w trakcie corocznych wizyt w gminach realizowanych przez rektora i prorektora. Jednakże Uczelnia, jak dotąd, nie powołała oficjalnego organu doradczego. Brak takiego organu utrudnia ocenę współpracy z interesariuszami zewnętrznymi (nie ma bowiem "dorobku" takiego organu w postaci stosownych dokumentów). Zespół oceniający rekomenduje powołanie w przyszłości organu doradczego w celu dokumentowania wpływu interesariuszy zewnętrznych na cele i koncepcję kształcenia. Jeżeli chodzi o współpracę z interesariuszami wewnętrznymi (studentami i kadrami) w zakresie opracowywania celów i koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, to z wypowiedzi interesariuszy wewnętrznych wynika, że taka współpraca odbywa się na bieżąco przede wszystkim w ramach normalnego funkcjonowania Uczelni z wykorzystaniem wewnętrznych kanałów komunikacji (studenci oraz kadra wyrażają swoje opinie na temat koncepcji kształcenia i proponują zmiany, które są uwzględniane w procesie formalnych reform koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku).

Koncepcja kształcenia i cele zostały przygotowane z myślą o prowadzeniu studiów niestacjonarnych w siedzibie uczelni. Rozwiązania związane z zastosowaniem metod i technik kształcenia na odległość

zostały wprowadzone z konieczności w związku z sytuacją epidemiczną. Koncepcja kształcenia zakłada, że kształcenie na odległość ma być tymczasowym środkiem stosowanym z powodu niemożliwości realizowania zajęć drogą tradycyjną. Niewątpliwie wprowadzone rozwiązania z wykorzystaniem platform Teams, Forms i Moodle można uznać za najlepszą z dostępnych form zastępowania tradycyjnego kształcenia formami dystansowymi. Cała jednak koncepcja opiera się na kształceniu tradycyjnym, które jedynie tymczasowo ma być zastępowane formami zdalnymi w stopniu zapewniającym jak najlepszą realizację celów kształcenia przewidzianych dla tradycyjnych form kształcenia.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku zostały opracowane w oparciu o koncepcję kształcenia i z uwzględnieniem zakładanych celów, dlatego trudno mówić o jakichś istotnych rozbieżnościach w tym zakresie. Jak jednak wspomniano wcześniej, część efektów kształcenia mieści się w granicach tradycyjnie pojmowanych nauk prawnych. Sporo efektów z zakresu wiedzy ma typowo prawniczy charakter - np. Adm_W04 Zna i rozumie pojęcia z zakresu prawoznawstwa, Adm_W_05 Zna podstawy prawa cywilnego oraz podstawy ważniejszych działów prawa, istotnych z punktu widzenia funkcjonowania administracji publicznej (prawo finansowe, karne, prawo pracy, prawo ubezpieczeń społecznych, prawo zamówień publicznych) Adm_W07; Ma podstawową wiedzę w obszarach prawa regulującego sprawy obywatelskie, Adm_U02 Potrafi wykorzystać posiadaną wiedzę prawną, prawno-administracyjną (...) itp. W konsekwencji występuje pewien dysonans pomiędzy przypisaniem kierunku do dyscypliny a treścią efektów. Dysonans ten można usunąć, realizując rekomendację wyrażoną wyżej, dotyczącą innego przyporządkowania kierunku do dyscypliny (zachowanie dyscypliny wiodącej - nauki o polityce i administracji oraz wprowadzenie dyscypliny dodatkowej w postaci nauk prawnych). Wątpliwości Zespołu budzą także proporcje pomiędzy czysto teoretycznymi efektami kształcenia a efektami bezpośrednio związanymi z praktyką administracyjną. Tych pierwszych jest zdecydowanie więcej i dominują one w programie. Oczywiście praktyka administracyjna musi odnosić się do wiedzy teoretycznej, ale praktyczność profilu kształcenia powinna być w szerszym stopniu odzwierciedlona w konstrukcji efektów i w ich językowym ujęciu. Zespół rekomenduje taką redeskrpcję zakładanych efektów uczenia się, by profil praktyczny kształcenia został uwzględniony w szerszym niż dotychczas zakresie.

Efekty uczenia są zgodne z poziomem 6 PRK zarówno jeżeli chodzi o ich formalne ujęcie, jak i merytoryczną zawartość oraz sposób wyrażenia. Zespół Oceniający nie stwierdził istotnych rozbieżności w tym zakresie.

Niewątpliwie zakładane efekty kształcenia dla ocenianego kierunku są specyficzne i wiążą się z aktualnym stanem wiedzy o administracji z uwzględnieniem zastrzeżeń wyrażonych wyżej (część efektów odnosi się do nauk prawnych, choć ich pragmatyczny i merytoryczny związek z administracją nie ulega wątpliwości.). Również praktyka administracyjna jest szeroko uwzględniana w konstrukcji efektów, w tym przede wszystkim efektów z zakresu umiejętności. Studenci, jak wynika z założeń, zdobywają wiedzę z zakresu funkcjonowania administracji, ale także umiejętności pisania pism procesowych, decyzji administracyjnych, sporządzania uzasadnień, funkcjonowania w postępowaniu administracyjnym w różnych rolach (strony, pełnomocnika strony, urzędnika orzekającego w ramach określonego organu). Również przemiany związane z wprowadzeniem na szeroką skalę technik e-administracji są uwzględniane w konstrukcji zakładanych efektów uczenia się.

Zakładane efekty z zakresu umiejętności i kompetencji językowych związanych z opanowaniem języka obcego uwzględniają w szerokim zakresie praktykę komunikacji specjalistycznej w kontekście

funkcjonowania administracji, w tym umiejętności oraz kompetencje związane z profesjonalnym użyciem języka w postępowaniu administracyjnym czy sądowno-administracyjnym (efekty: Adm_U11, P6U_U P6S_UK). Edukacja językowa na kierunku jest realizowana jako English for Public Administration, co zakłada koncentrację na zagadnieniach słownictwa prawniczego i administracyjnego używanego w codziennej pracy urzędnika.

Zespół oceniający nie ma zasadniczych zastrzeżeń w odniesieniu do sformułowania efektów uczenia się. Ich językowe ujęcie umożliwia niekontrowersyjne zrozumienie efektów. Sposób sformułowania efektów umożliwia także stworzenie skutecznego systemu weryfikacji stopnia ich osiągnięcia w procesie uczenia się. Oczywiście w konstrukcji efektów zastosowano czasem zwroty nieostre np. "ma podstawową wiedzę", ale nie wpływa to w znacznym stopniu na weryfikowalność efektów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia została prawidłowo przyporządkowana do dyscypliny wiodącej, choć powinna być także przyporządkowana do dyscypliny nauki prawne. Koncepcja i cele kształcenia są kompatybilne z misją i strategią Uczelni oraz z profilem praktycznym kształcenia w ramach kierunku, choć wątpliwości Zespołu budzi dominacja efektów uczenia się o zdecydowanie teoretycznym charakterze, co nie jest adekwatne dla studiów na profilu praktycznym. Cele i koncepcja kształcenia uwzględniają aktualny stan wiedzy z zakresu teorii i praktyki funkcjonowania administracji. Koncepcja i cele kształcenia uwzględniają nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, choć przede wszystkim jako formy zastępcze związane z niemożliwością realizacji studiów w tradycyjnej postaci. W konstrukcji koncepcji kształcenia uwzględniane są potrzeby rynku pracy oraz sugestie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (ZO rekomenduje formalizację współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w formie stosownej rady bądź podobnego organu wspierającego proces podejmowania decyzji programowych w ramach ocenianego kierunku. Efekty kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Są także kompatybilne z KRK. Efekty są wyrażone w sposób właściwy i pozwalający na właściwą weryfikację stopnia ich osiągnięcia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

---

Zalecenia

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe zawarte w programie studiów na ocenianym kierunku niewątpliwie są zgodne z zakładanymi efektami uczenia się, gdyż opracowane zostały w oparciu o te efekty. Treści te uwzględniają wiedzę i jej zastosowanie w zakresie nauk o administracji, lecz także w zakresie nauk prawnych, do których kierunek (błędnie) nie został przyporządkowany. Jak wskazuje Uczelnia w raporcie samooceny, *treści zawarte w programie studiów na kierunku Administracja wypracowane zostały w ścisłym nawiązaniu do założonych celów kształcenia dla kierunku, w których znajduje odzwierciedlenie wiedza i umiejętności w obszarach: prawnym i prawno-ustrojowym, administracyjnym, ekonomicznym, społecznym, politycznym, gospodarczym i z zakresu zarządzania.* Nie jest przypadkiem, że obszary: prawny i prawno-ustrojowy zostały w powyższej enumeracji wskazane jako pierwsze. Znaczna liczba treści programowych do tych obszarów właśnie się odnosi. Oczywiście wątpliwości budzi tu wyłącznie błędne przyporządkowanie kierunku. Same treści są zasadniczo właściwe i uwzględniają w prawidłowy sposób stan badań w obrębie dyscyplin. Zastrzeżenia budzi zdecydowana przewaga treści programowych związanych z szeroko rozumianą teorią a jednocześnie relatywnie skromna liczba treści typowo praktycznych. Dla studiów prowadzonych w ramach praktycznego profilu kształcenia proporcje pomiędzy treściami odnoszącymi się do teorii i praktyki powinny odzwierciedlać preferencję dla tej ostatniej. Tak jednak nie jest. Teoria dominuje nie tylko w ramach przedmiotów humanistycznych i wprowadzających wykładanych na przede wszystkim w pierwszych semestrach studiów, ale także w ramach przedmiotów związanych bezpośrednio z funkcjonowaniem administracji. W ramach kształcenia kierunkowego obejmującego treści najistotniejsze dla działalności zawodowej administratywisty w ramach takich przedmiotów jak: prawo administracyjne, postępowanie administracyjne, prawo cywilne, prawo pracy i urzędnicze, gospodarcze, finansowe i finanse publiczne, podatkowe, administracja i zarządzanie publiczne, urząd samorządu terytorialnego i inne, przewaga treści związanych z szeroko pojętą teorią nad treściami typowo praktycznymi jest znaczna. Przykładowo treści programowe w ramach kluczowego dla kształcenia administratywistów przedmiotu "postępowanie administracyjne" obejmują następujące zagadnienia: pojęcie, cechy, źródła oraz funkcje postępowania administracyjnego. Zakres obowiązywania KPA. Podstawowe instytucje postępowania administracyjnego. Organ administracji publicznej prowadzący postępowanie oraz uczestnicy postępowania administracyjnego. Ogólne zasady postępowania administracyjnego. Terminy, czynności, oraz stadia postępowania administracyjnego. Środki weryfikacji aktów administracyjnych, postępowanie w sprawach skarg i wniosków. Tak ujęte treści mają zdecydowanie teoretyczny charakter, mimo iż większość przypisanych do nich efektów uczenia się (Adm_U01/02 Adm_U03/U06 Adm_U10 Adm_K01 Adm_K04) ma charakter praktyczny. Wywołuje to pewien dysonans i rodzi wrażenie, że treści programowe nie pasują do profilu praktycznego bądź też nie korespondują z efektami, o czym w dalszej części Raportu. Zespół zaleca zdecydowaną zmianę tego stanu rzeczy albo przez zmianę profilu kształcenia albo przeformułowanie treści programowych z pełnymi tego konsekwencjami.

Z uwzględnieniem powyższych zastrzeżeń i rekomendacji treści programowe w ramach ocenianego kierunku są w niezbędnym zakresie kompleksowe i specyficzne dla kształcenia na kierunku administracja pierwszego stopnia. Problemem jest wskazane wyżej "przeładowanie" programu teorią. Pokrycie efektów uczenia się przez określone treści jest pełne, przynajmniej według udostępnionej Zespołowi Oceniającemu dokumentacji.

Studia na wizytowanym kierunku trwają 6 semestrów i obejmują 180 punktów ECTS. Kończą się uzyskaniem licencjatu. W programie ponad połowa punktów ECTS (92) a co za tym idzie połowa przewidywanego całkowitego nakładu pracy przeznaczona jest na kształcenie umiejętności

praktycznych i kompetencji społecznych, jednakże to oszacowanie można uznać za kontrowersyjne, gdyż obejmuje część przedmiotów, których treści, jak zaznaczono wyżej, mają charakter typowo teoretyczny pasujące bardziej do profilu ogólnoakademickiego niż praktycznego. Oczywiście w ramach tych przedmiotów przewidziano efekty praktyczne i odpowiadające im treści programowe, ale dokonano tego w sposób nieco sztuczny. Przykładowo do ćwiczeń z takich przedmiotów jak: prawoznawstwo, nauka o administracji, prawo administracyjne, postępowanie administracyjne, konstytucyjny system organów państwowych, publiczne prawo gospodarcze, prawo finansowe i finanse publiczne, prawo podatkowe, ustrój samorządu terytorialnego, prawo budowlane i in. przypisano efekty praktyczne i odpowiadające im treści, jednakże faktyczny udział tych praktycznych treści w materiale, który student musi opanować jest zdecydowanie mniejszy niż zakładają karty przedmiotów (wskazuje na to analiza treści zajęć, jak i prac etapowych). Innymi słowy liczba godzin pracy, które w założeniu student ma przeznaczyć na osiągnięcie efektów praktycznych została poważnie przeszacowana natomiast nakład pracy przeznaczony na osiągnięcie efektów teoretycznych jest niedoszacowany. Bardzo optymistycznie też planiści podeszli do kwestii efektów praktyk zawodowych, do których przypisano wiele efektów praktycznych, natomiast bardzo często studenci zaliczają praktyki zawodowe na podstawie wykonywanej pracy zawodowej, czyli nie osiągają efektów uczenia się, gdyż w przeważającej mierze posiadają określone umiejętności i kompetencje a priori przed rozpoczęciem studiów, lub też nabywają je w toku pracy zawodowej a nie uczenia się.

Od 2012 roku studia na wizytowanym kierunku prowadzone są wyłącznie w formie niestacjonarnej. Zakładana liczba godzin wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich wynosi 834, wraz z praktykami i szkoleniami całkowita liczba godzin wynosi 1556. Studenci realizują program studiów w bezpośrednim kontakcie z osobami prowadzącymi w wymiarze odpowiadającym 63. punktom ECTS (na 180). Jak wynika z załączonej dokumentacji taka liczba godzin z uwzględnieniem pracy własnej studenta zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.

Sekwencja zajęć w ramach programu jest prawidłowa. W pierwszych semestrach realizowane są zajęcia o charakterze ogólnym i teoretycznym (do których przypisano także sporo efektów praktycznych): logika, prawoznawstwo, socjologia, psychologia, konstytucyjny system organów państwa, filozofia polityki, europejskie standardy obywatelskie, nauka, historia administracji, struktura sektora publicznego, teoria organizacji i zarządzania. W kolejnych semestrach studenci realizują przedmioty kształcenia kierunkowego takie jak: prawo administracyjne, postępowanie administracyjne, prawo cywilne, pracy i urzędnicze, gospodarcze, finansowe i finanse publiczne, podatkowe, administracja i zarządzanie publiczne, ustrój samorządu terytorialnego i in. Po trzecim semestrze wprowadzane są przedmioty specjalnościowe oraz rozpoczynają się praktyki zawodowe rozłożone na 4 semestry. Na tym etapie pojawiają się m.in. takie przedmioty, jak: gospodarka komunalna, podatki i opłaty w gminie, elektroniczny obieg i archiwizacja dokumentów, polityka społeczna, organizacja pracy biurowej i kontaktów z klientami, protokół dyplomatyczny, zamówienia publiczne, zarządzanie nieruchomościami, legislacja administracyjna. Układ zajęć w założeniu zapewnia osiągnięcie efektów uczenia się przewidzianych w ramach studiów na wizytowanym kierunku.

Zajęciom do wyboru przypisano punkty ECTS w wymiarze 63. Stanowi to ponad 30 procent całkowitej liczby punktów niezbędnych do ukończenia studiów. Katalog przedmiotów do wyboru w tym przedmiotów specjalnościowych jest relatywnie szeroki i niewątpliwie pozwalają studentom elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia.

Jak wskazano wyżej zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne przyznano 92 punkty ECTS. Jednak do tej grupy zajęć dość sztucznie zaliczono np. ćwiczenia z przedmiotów teoretycznych i dogmatycznych (z zakresu szczegółowych nauk prawnych).

Program studiów obejmuje zajęcia z języka angielskiego prowadzone z uwzględnieniem efektów w zakresie konwersacji specjalistycznej w kontekście administracji.

Zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych i społecznych są realizowane w pierwszych semestrach studiów a liczba przypisanych im punktów ECTS przekracza minimalne wymogi ustawowe.

Zajęcia z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość nie są przewidziane w programie. Są one realizowane wyłącznie z przyczyn epidemicznych.

W ramach kształcenia na wizytowanym kierunku stosowane są różne metody kształcenia. W praktyce ostatnich (pandemicznych) lat dominują wykłady, konwersatoria i ćwiczenia realizowane na platformach MS Teams, Moodle a do interakcji stosuje się także platformę Forms. W programie kształcenia przewidziano powyższe formy przede wszystkim jako zastępcze wobec form tradycyjnych - wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, lektoratów odbywających się w siedzibie uczelni. Zarówno metody przewidziane w normalnym programie, jak i metody zastępcze można uznać za wystarczająco różnorodne i umożliwiające osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.

Dydaktyka akademicka w kształceniu administratywistów nie zmienia się tak dynamicznie, jak np. w przypadku dydaktyki z zakresu nauk technicznych czy przyrodniczych. Należy jednak przyznać, że Uczelnia stara się stosować nowatorskie metody bazujące na zastosowaniu nowoczesnych technologii. Posiada do tego odpowiednie wyposażenie sal i infrastrukturę.

Jak wspomniano wyżej metody kształcenia na odległość są realizowane tylko zastępczo z przyczyn pandemicznych.

Stosowane metody (zarówno "normalne", jak i wyjątkowe) niewątpliwie mają potencjał, by stymulować studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się. Relatywnie wysoka liczba godzin przewidziana na ćwiczenia, seminaria i lektoraty niewątpliwie sprzyjają spełnieniu tego kryterium.

Dobór metod kształcenia zapewnia właściwe przygotowanie studentów do działalności zawodowej, w tym do stosowania zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarze administracji.

Metody nauki języka angielskiego umożliwiają jego opanowanie na poziomie B2.

Uczelnia jest przygotowana zarówno w zakresie infrastruktury jak i zakładanych metod do kształcenia studentów niepełnosprawnych ruchowo (winda, toalety dla niepełnosprawnych). Standardem jest możliwość korzystania ze sprzętu audiowizualnego podczas wykładów, konwersatoriów i ćwiczeń, co poprawia komunikację z osobami słabowidzącymi. WSAP umożliwia studentom skorzystanie z indywidualnej ścieżki kształcenia w sytuacji, kiedy sytuacja życiowa / zawodowa studenta nie pozwala mu na realizację studiów według standardowej procedury. Na wniosek studenta, prorektor ds. studenckich może ustalić indywidualny dobór do grupy ćwiczeniowej dla studenta uzupełniającego różnice przedmiotów oraz indywidualny dobór terminów zajęć, co ułatwia studentom uzupełniającym braki, osobom, którym zdarza się pracować w dni zjazdów czy będącym w trudnej sytuacji społecznej realizację programu studiów

Jak napisano wyżej metody i techniki kształcenia na odległość są wykorzystywane zastępczo w sytuacji pandemicznej.

Integralną częścią procesu kształcenia na kierunku administracja są studenckie praktyki zawodowe, których organizację reguluje regulamin praktyk. Studenci ocenianego kierunku studiów realizują praktykę zawodową w wymiarze 720 godzin zegarowych w ciągu 4 semestrów, zaczynając od semestru trzeciego, za co otrzymują łącznie 28 pkt ECTS. Treści programowe określone dla praktyk i ich wymiar oraz przyporządkowana praktykom liczba punktów ECTS, czas trwania i miejsce ich odbywania zapewniają osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.

Szczegółowe efekty uczenia się określone w sylabusie praktyki zawodowej mają charakter specyficzny, są dostosowane do celów kształcenia, a ich weryfikacja jest możliwa. Uczelnia prawidłowo odniosła efekty uczenia się przypisane do praktyki do kierunkowych efektów uczenia się, jak również do charakterystyk Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty uczenia się zostały zróżnicowane w zależności do etapu praktyki. Zróżnicowanie to wskazuje na prawidłową progresję.

Uczelnia, w okresie ograniczenia funkcjonowania uczelni z uwagi na stan epidemii umożliwiła studentom realizację praktyk zawodowych w formie zdalnej. Realizacja praktyk w tej formie nie wystąpiła z uwagi na brak zainteresowania studentów.

Nadzór nad organizacją praktyk sprawuje opiekun praktyk, który dokonuje również wstępnej weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Opiekunem jest nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów. Posiada on kompetencje i doświadczenie, które pozwalają na prawidłową organizację praktyk oraz weryfikację stopnia uzyskania przez studentów efektów uczenia się. Aspekty organizacyjne praktyk na ocenianym kierunku studiów ocenia się pozytywnie.

Uczelnia wymaga realizacji praktyki w ściśle określonych podmiotach. Ich dobór jest prawidłowy i zapewnia uzyskanie przez studentów efektów uczenia się. Studenci mogą realizować praktykę w instytucjach, z którymi Uczelnia posiada stałe porozumienia o współpracy. Zakres ich działalności został zweryfikowany pod kątem możliwości uzyskania przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Na liście podmiotów stale współpracujących znajdują się głównie jednostki administracji samorządowej, a w mniejszej części jednostki administracji rządowej.

Uczelnia zapewnia studentom wystarczającą liczbę miejsc odbywania praktyki. Student ma również możliwość realizacji praktyki w podmiocie wybranym przez siebie samodzielnie. W takim wypadku, zobowiązany jest on do uzyskania skierowania i przedstawienia opiekunowi praktyk umowy w sprawie realizacji praktyki. Regulamin praktyk i sylabus praktyki stanowi załącznika do umowy. Praktykodawca ma więc możliwość zapoznania się z efektami uczenia się zakładanymi dla praktyki, a składając podpis na umowie potwierdza, że student będzie mógł uzyskać te efekty.

Uczelnia stosuje ustandaryzowane wzory dokumentów dotyczących realizacji praktyk w postaci: umowy o praktykę, zawieranej w przypadku braku stałej umowy oraz dziennika praktyk. Każdy z wymienionych dokumentów zawiera w swej treści odniesienie do przedmiotowych efektów uczenia się, które student powinien uzyskać. Instytucja przyjmująca studenta na praktykę ma więc możliwość zweryfikowania czy jest w stanie zapewnić studentowi uzyskanie tych efektów. W karcie realizacji praktyki przewidziano potwierdzenie przez zakładowego opiekuna praktyk uzyskania przez studenta zakładanych efektów uczenia się.

Sposób weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się zakładanych dla praktyk określony został w Regulaminie praktyk oraz w sylabusie. Zgodnie z założeniami, zaliczenie to dokonywane jest przez Prorektora ds. studenckich, na podstawie wypełnionego dziennika praktyk, w którego treści przewidziano konieczność sformułowania opinii o praktykancie oraz rozmowy ze studentem. Student zobowiązany jest opisać zrealizowane zadania w dzienniku. Wzór dziennika praktyk przewiduje możliwość wskazania przez studenta uwag, obserwacji czy wniosków dotyczących przebiegu praktyki, co umożliwi Uczelni ocenę jakości realizacji praktyk w danej instytucji.

Uczelnia nie dopuszcza do zaliczania praktyki na podstawie byłego zatrudnienia lub na podstawie prowadzonej w przeszłości działalności gospodarczej. Akceptuje natomiast możliwość realizacji praktyk w aktualnym miejscu zatrudnienia studenta, o ile jest on w stanie uzyskać w nim zakładane efekty uczenia się.

Uczelnia prowadzi hospitacje praktyk i dokonuje weryfikacji realizacji praktyk przez studentów, co pozytywnie wpływa na motywowanie studentów do rzeczywistego wywiązywania się z obowiązków związanych z praktykami.

Uczelnia wykazała, że sylabus praktyki został ustalony przy współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Sylabus praktyki, osoby sprawujące nadzór nad praktykami z ramienia Uczelni, realizacja praktyk, efekty uczenia się osiągane na praktykach podlegają systematycznej ocenie w ramach procesu doskonalenia programu studiów z udziałem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego oraz studentów. Weryfikacji podlega lista podmiotów współpracujących z Uczelnią w zakresie praktyk zawodowych. W procesie tym, uwzględniane są również opinie studentów przedstawiane w dziennikach praktyk.

Zajęcia zarówno w trybie normalnym, jak i w trybie pandemicznym są rozplanowane prawidłowo i uwzględniają efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na udział w zajęciach oraz samodzielne uczenie się studenta. Studia niestacjonarne na wizytowanym kierunku w sytuacji normalnej odbywają się na terenie uczelni w trakcie dwudniowych sobotnio-niedzielnich zjazdów. W trakcie semestru odbywa się przeważnie 10 - 11 dwudniowych zjazdów dla studentów I. i II roku, a w przypadku studentów III. roku 8 - 9 zjazdów. Jest to rozwiązanie sprawdzone i typowe dla studiów zaocznych. Rozwiązania pandemiczne oparte są na założeniu, by w jak najmniejszym stopniu odejść od normalnego trybu, co należy oceniać zdecydowanie pozytywnie.

Egzaminy i zaliczenia przedmiotów odbywają się w ramach sesji egzaminacyjnych. Długość sesji, przerwy pomiędzy kolejnymi egzaminami zostały zaplanowane prawidłowo. Umożliwia to studentom odpowiednie przygotowanie się do zaliczeń a nauczycielom akademickim zapewnia właściwy czas na weryfikację efektów uczenia się i poinformowanie studentów o uzyskanych przez nich efektach. Studenci nie zgłaszali zastrzeżeń w odniesieniu do czasu poświęconego na weryfikację efektów uczenia się. Kwestia efektywności mechanizmów weryfikacyjnych zostanie omówiona poniżej w ramach oceny kryterium 3.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Treści programowe zostały, co do zasady, opracowane prawidłowo - odpowiadają one zakładanym efektom uczenia się. Uwzględniają też aktualny stan wiedzy nie tylko w zakresie nauki o administracji,

lecz także z zakresu nauk prawnych, do których kierunek nie został wprowadzie przyporządkowany, ale do których sporo efektów uczenia się i związanych z nimi treści się odnosi. Zastrzeżenia budzi zdecydowana przewaga treści programowych związanych z szeroko rozumianą teorią a jednocześnie relatywnie skromna liczba treści typowo praktycznych. Dla studiów prowadzonych w ramach praktycznego profilu kształcenia proporcje pomiędzy treściami odnoszącymi się do teorii i praktyki powinny odzwierciedlać preferencję dla tej ostatniej. Tak jednak nie jest. Teoria dominuje nie tylko w ramach przedmiotów humanistycznych i wprowadzających wykładanych na przede wszystkim w pierwszych semestrach studiów, ale także w ramach przedmiotów związanych bezpośrednio z funkcjonowaniem administracji. Z uwzględnieniem powyższych zastrzeżeń i rekomendacji treści programowe w ramach ocenianego kierunku są w niezbędnym zakresie kompleksowe i specyficzne dla kształcenia na kierunku administracja pierwszego stopnia. Przeszacowano poważnie faktyczny udział treści praktycznych i związanych z nimi punktów ECTS w programie studiów. Z prac etapowych i przebiegu hospitowanych zajęć wynika, że prącochłonność efektów teoretycznych została niedoszacowana względem efektów związanych z praktyką. Czas trwania studiów, liczba godzin zajęć w bezpośrednim kontakcie z nauczycielami akademickimi i sekwencja zajęć nie budzą zasadniczych zastrzeżeń. Stosowane metody dydaktyczne zarówno w trybie normalnym, jak i pandemicznym są względnie nowoczesne i zapewniają osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się w znacznym stopniu, dotyczy to także metod nauczania języka angielskiego. Stosowane metody (zarówno "normalne", jak i wyjątkowe) niewątpliwie mają pewien potencjał, by stymulować studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie uczenia się.

Dobór metod kształcenia zapewnia właściwe przygotowanie studentów do działalności zawodowej, w tym do stosowania zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarze administracji.

Uczelnia jest przygotowana w zakresie doboru metod dydaktycznych, jak i infrastruktury do dostosowania procesu kształcenia do potrzeb osób niepełnosprawnych i innych studentów o specjalnych potrzebach.

Przedmiotowe efekty uczenia się zakładane dla praktyki zawodowej mają charakter specyficzny, są dostosowane do celów kształcenia, a ich weryfikacja jest możliwa. Uzyskanie wskazanych efektów jest możliwe w okresie przewidzianym na realizację praktyk. Treści programowe określone dla praktyki, ich wymiar, a także umiejscowienie praktyk w planie studiów, jak również dobór miejsc odbywania praktyk, zapewniają możliwość osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Uczelnia prawidłowo nie dopuszcza możliwości uzyskania zaliczenia praktyki na podstawie doświadczenia zdobytego poza systemem studiów. Sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów. Ocena osiągnięcia efektów uczenia się dokonywana przez dziekana we współpracy z opiekunem praktyk ma charakter kompleksowy i odnosi się do każdego z zakładanych efektów uczenia się. Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje opiekuna praktyk umożliwiają prawidłową realizację praktyk. Specyfika miejsc odbywania praktyk jest zgodna z potrzebami procesu nauczania i uczenia się i umożliwia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk. Organizacja praktyk i nadzór nad ich realizacją odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte i opublikowane zasady. Uczelnia podejmuje wystarczające działania mające na celu weryfikację czy studenci realizują praktykę w rzeczywistości. Sylabus praktyk, osoby sprawujące nadzór nad praktykami z ramienia Uczelni, realizacja praktyk, efekty uczenia się osiągnięte na praktykach podlegają

systematycznej ocenie w ramach procesu doskonalenia programu studiów z udziałem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego oraz studentów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

---

Zalecenia

- Treści programowe nie są kompatybilne z praktycznym profilem kształcenia. Zdecydowana większość treści ma charakter teoretyczny. Zespół zaleca zmianę profilu kształcenia na ogólnoakademicki albo przeformułowanie treści programowych w taki sposób, by były zgodne z profilem praktycznym (np. zamiast – elementy decyzji administracyjnej można treść opisać jako „konstruowanie sentencji decyzji administracyjnej oraz uzasadnienia). Konsekwencją przeformułowania treści powinno być także wzmocnienie stopnia upracticznienia zajęć. Zajęcia prowadzone w oparciu o treści określone w dotychczasowy sposób nie wpisują się w praktyczny profil kształcenia na kierunku.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Rekrutacja na studia następuje na podstawie konkursu świadectw. W praktyce Uczelnia rekrutuje na studia wszystkich chętnych kandydatów, którzy spełniają kryteria ustawowe. Niewątpliwie takie rozwiązanie gwarantuje bezstronność i równość w procesie rekrutacji. Kwestia spełnienia kryterium selektywności jest dużo bardziej złożona, ale zespół oceniający przyjął założenie, że powszechność praktyki powoduje konieczność akceptacji tezy, że przy odpowiedniej konstrukcji procesu kształcenia (od podstaw), rekrutacja wszystkich zainteresowanych kandydatów spełniających kryteria ustawowe jest selektywna w wystarczającym stopniu oraz zapewnia dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się, tym bardziej, że program szkół średnich nie obejmuje zagadnień szczególnie istotnych z punktu widzenia kształcenia na wizytowanym kierunku. Brak jest natomiast podstaw do przyjęcia, że Uczelnia systemowo bada oczekiwania kandydatów oraz informuje o wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. Kształcenie na odległość ma charakter incydentalny i związane jest z aktualną sytuacją pandemiczną. Zespół rekomenduje Uczelni zamieszczenie na stronach internetowych informacji o wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem na odległość.

Uznawanie efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym zagranicznej, dokonywane jest przez prorektora. Weryfikacja taka polega przede wszystkim na analizie zgodności sylabusów zajęć, w oparciu o zaliczenie których uznanie efektów uczenia ma się odbyć. Punkty ECTS uzyskane w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej, mogą zostać przeniesione i uznane w miejsce punktów z zajęć zawartych w programie studiów, w przypadku zbieżności efektów

uczenia się tych zajęć w obydwu uczelniach. Prorektor WSAP podejmuje decyzję dopuszczającą studenta, któremu uznaje efekty uczenia się na innej uczelni, do kontynuacji studiów we WSAP na kolejnym semestrze następującym po ostatnim semestrze zaliczonym na poprzedniej uczelni. W sytuacji, gdy różnice w porównywanych programach wymagają uzupełnienia przedmiotów oraz efektów uczenia się w zakresie umożliwiającym ich równoległą realizację w trybie indywidualnej organizacji studiów, prorektor wydaje decyzję o przyjęciu studenta na określony semestr studiów oraz wyznacza czas na uzupełnienie wskazanych różnic w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy. W Uczelni funkcjonuje również regulamin potwierdzania efektów uczenia się poza systemem studiów wyższych oraz w systemie uczenia się pozaformalnego. Uczelnia dotychczas nie miała okazji przeprowadzać takiej procedury, ale jest na nią przygotowana.

W opinii Zespołu Oceniającego Przyjęte praktyki i procedury zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektem uczenia się określonym w programie studiów.

Zasady dyplomowania na wizytowanym kierunku zostały określone w Regulaminie Studiów. W programie studiów przewidziano dwusemestralne seminarium dyplomowe rozpoczynające się od 5. semestru studiów. Studenci mają możliwość wyboru promotora i prowadzonego przez niego seminarium w zależności od swoich preferencji tematycznych. Egzamin dyplomowy organizowany jest na zakończenie studiów po pozytywnym uzyskaniu wszystkich niezbędnych zaliczeń oraz zdaniu egzaminów. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją składającą się z rektora lub prorektora, promotora, recenzenta czasem z udziałem ekspertów. Prace sprawdzane są przed egzaminem dyplomowym w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym. W opinii zespołu oceniającego procedury dyplomowania przyjęte na wizytowanej uczelni są typowe dla studiów administracyjnych, prowadzonych w ramach praktycznego profilu kształcenia, są zgodne z prawem i standardami PKA. Procedury i zasady dyplomowania należy uznać za trafne, w wystarczającym stopniu uwzględniające specyfikę studiów na wizytowanym kierunku. Należy też przyjąć, że zapewniają one potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów. Tematyka prac dyplomowych jest zwykle związana z praktyką administracyjną i choć prace mają zwykle charakter kompilacyjny w swojej warstwie teoretycznej i nie zawierają elementów nowości naukowej, to jednak obejmują pewne zagadnienia badawcze wymagające objęcia oglądem praktyki funkcjonowania danego podmiotu administrującego.

Zasady weryfikacji efektów uczenia się zostały przez Uczelnie kompleksowo opracowane w sposób typowy, a przyjęte rozwiązania są podobne do tych funkcjonujących na innych uczelniach prowadzących studia na kierunku administracja. Poszczególne zajęcia kończą się egzaminem pisemnym (zwykle w formie testu) lub zaliczeniem na ocenę. Aby student mógł zaliczyć zajęcia kończące się egzaminem obowiązany jest uprzednio zaliczyć ćwiczenia z tych zajęć oraz uzyskać pozytywną ocenę z egzaminu. Z kolei aby zaliczyć zajęcia kończące się zaliczeniem z oceną, student ma obowiązek zaliczenia ćwiczeń. Metody i kryteria zaliczania zajęć zawarte są w kartach zajęć (sylabusach). Procedury i zasady weryfikacji efektów uczenia się uwzględniają także specyfikę sytuacji osób z niepełnosprawnościami i przewidują dla nich stosowne udogodnienia. Ogólnie w opinii zespołu oceniającego przyjęte w ramach Uczelni procedury i zasady weryfikacji efektów uczenia się umożliwiają równe traktowanie studentów oraz zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen, określają zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie, określają zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych

z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się stosowane w procesie nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość gwarantują identyfikację studenta i bezpieczeństwo danych dotyczących studentów - wykorzystywane są sprawdzone rozwiązania oparte o platformy MS Teams, Moodle czy MS Forms. Bardziej złożoną kwestią jest niewątpliwie kwestia skuteczności weryfikacji wszystkich efektów uczenia się. Mimo tego, że Uczelnia prowadzi kształcenie w ramach profilu praktycznego, to jednak metody weryfikacji dotyczą przede wszystkim efektów z zakresu wiedzy. Egzaminy i zaliczenia mają przede wszystkim postać testów jednokrotnego wyboru (zresztą na ogół bardzo prostych i nie wymagających szerszego przygotowania się), które sprawdzają jedynie wiedzę studenta. Metody praktycznej weryfikacji efektów uczenia się są stosowane relatywnie rzadko zwłaszcza w ramach pandemicznego trybu kształcenia (dominują jednoznacznie testy w MS Forms). Nawet metody, które są przedstawione przez Uczelnię w raporcie samooceny, jako te, które sprawdzają umiejętności praktyczne, niaradko nienajlepiej się do tej roli nadają. Przykładowo zdaniem Uczelni umiejętności praktyczne sprawdzają eseje pisane i przedstawiane przez studentów np. na temat wartości zawartych w preambule do Konstytucji. Zespół zdecydowanie zaleca położenie rzeczywistego akcentu na sprawdzanie stopnia osiągnięcia efektów praktycznych, co jest niezbędne w ramach prowadzenia studiów na profilu praktycznym. Co więcej niezbędne jest wypracowanie efektywnych metod sprawdzania umiejętności i kompetencji na odległość. Sytuacja pandemiczna powoduje, że całe roczniki studentów w praktyce studiuje wyłącznie przy użyciu technik dystansowych. Przy pomocy tych technik sprawdzane jest także osiąganie przez nich zakładanych efektów uczenia się. Mechanizmy te muszą być jednak efektywne.

Powyższe uwagi oparte głównie na przeglądzie prac etapowych oraz rozmowach ze studentami prowadzą do twierdzenia, że stosowane dotychczas metody weryfikacji osiągania efektów uczenia się nie w pełni zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się. Zwłaszcza stosowane metody dystansowe nie umożliwiają sprawdzenie opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla wizytowanego kierunku. Weryfikacja osiągania praktycznych efektów kształcenia nie może ograniczać się do kontroli przebiegu praktyk, które i tak często zaliczane są w oparciu o pracę zawodową studenta.

Efekty uczenia się studentów są niewątpliwie uwidocznione w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych oraz ich wyników, projektów, prac dyplomowych, dzienników praktyk, a także są monitorowane poprzez prowadzenie analiz pozycji absolwentów na rynku pracy lub kierunków dalszej edukacji. Uczelnia od wielu lat monitoruje losy zawodowe swoich absolwentów za pomocą ankiety internetowej na stałe umieszczonej i dostępnej dla absolwentów poprzez link umieszczony na stronie Uczelni. Badania są dobrowolne, ale odpowiedzi studentów są relatywnie częste. Spora liczba studentów kontynuuje edukację na UJK w Kielcach na kierunkach administracja i politologia. Uczelnia analizuje wyniki ankietyzacji i uwzględnia te wyniki w planowaniu zmian programowych

Jak już wspomniano forma i metodyka prac egzaminacyjnych, zwłaszcza w okresie pandemicznym nie umożliwia weryfikacji wszystkich efektów kształcenia, a zwłaszcza tych związanych z praktyką. Poziom trudności kolokwium i egzaminów jest relatywnie niski. Natomiast tematyka prac etapowych niewątpliwie jest specyficzna dla kierunku. Prace dyplomowe też na ogół są odpowiednie pod względem tematycznym, choć jak przyznaje sama Uczelnia, ich poziom bywa dość niski. Zespół Oceniający rekomenduje przyjrzenie się metodom weryfikacji efektów uczenia się. Być może zamiast

prac dyplomowych można wprowadzić formy projektowe. Należy także upraktycnić weryfikację efektów uczenia się w ramach prac egzaminacyjnych (etapowych), zwłaszcza w ramach działalności zdalnej wywołanej pandemią.

Uczelnia nie przedstawiła zasadniczych osiągnięć publikacyjnych studentów. Z ankiet wynika, że studenci, którzy zawodowo pracują w administracji, posiadają znaczące osiągnięcia zawodowe, natomiast Uczelnia nie wykazała związku pomiędzy tymi osiągnięciami a procesem kształcenia na wizytowanym kierunku.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Rekrutacja na studia nie budzi zasadniczych zastrzeżeń Zespołu. Konkurs świadectw praktycznie gwarantuje przyjęcie wszystkim chętnym kandydatom spełniającym wymogi ustawowe, ale takie rozwiązanie funkcjonuje w wielu uczelniach i nie jest kwestionowane przez PKA. Uczelnia opracowała odpowiednie procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych na innych uczelniach oraz w sposób nieformalny. Procedury te nie budzą zastrzeżeń Zespołu, choć są relatywnie rzadko stosowane bądź niestosowane wcale. Zasady dyplomowania są prawidłowe i typowe dla studiów administracyjnych, choć jak przyznaje sama Uczelnia poziom prac dyplomowych pozostawia wiele do życzenia. System weryfikacji efektów uczenia się został przez Uczelnię kompleksowo opracowany, jednakże nie sprzyja on weryfikacji efektów praktycznych (czasem jako "praktyczne" przedstawiane są metody weryfikacyjne, które z praktyką mają niewiele wspólnego). Problem ten nasila się w związku z długotrwałą pandemią, która wymusza stosowanie dystansowych metod kształcenia i weryfikacji efektów uczenia się. Aktualnie stosowane metody trudno uznać za adekwatne do weryfikacji efektów zarówno z zakresu wiedzy (niski poziom trudności testów, stosowanie Forms uniemożliwia weryfikację samodzielności udzielanych odpowiedzi), jak i przede wszystkim kluczowych dla profilu praktycznego umiejętności i kompetencji społecznych. Niezbędne jest opracowanie efektywnych metod weryfikacyjnych w tym zakresie. Ponadto zastrzeżenia w odniesieniu do poziomu prac dyplomowych skłaniają do wyrażenia wątpliwości, czy dyplomowania przy pomocy prac pisemnych nie zastąpić np. formą projektową bądź egzaminem zawodowym. Efekty uczenia się studentów są niewątpliwie uwidocznione w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych oraz ich wyników, prac dyplomowych, dzienników praktyk, a także są monitorowane poprzez prowadzenie analiz pozycji absolwentów na rynku pracy lub kierunków dalszej edukacji.

Zalecenia

1. Z uwagi na to, że efekty uczenia się, które mogą być uznane za praktyczne stanowią zdecydowaną mniejszość, co także determinuje sposób weryfikacji uzyskanych rezultatów (metody zaliczeń i egzaminów). Dominują dość proste testy. Zespół zdecydowanie zaleca położenie rzeczywistego akcentu na sprawdzanie stopnia osiągnięcia efektów praktycznych, co jest niezbędne w ramach prowadzenia studiów na profilu praktycznym. Konieczne jest zarówno takie sformułowanie efektów uczenia się, by ich praktyczna weryfikacja była możliwa, jak i wprowadzenie w szerszym niż dotychczas stopniu metod weryfikujących opanowanie umiejętności praktycznych (rozwiązywanie przypadków, pisanie pism procesowych itp.) nie tylko w ramach zaliczeń zajęć ćwiczeniowych i konwersatoryjnych, lecz także w ramach egzaminów z wykładów (wykłady także mogą i powinny mieć wymiar praktyczny)

2. Należy upraktynić weryfikację efektów uczenia się w ramach prac egzaminacyjnych (etapowych) także w ramach działalności zdalnej wywołanej pandemią. Weryfikacja efektów osiągniętych przez studentów przy pomocy testów na platformach internetowych nie jest właściwa dla profilu praktycznego studiów

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Na wizytowanym kierunku zajęcia prowadzi ogółem 27 osób, z których 19 to nauczyciele akademicy (w tym 2 pracowników samodzielnych, 10 nauczycieli posiadających stopień doktora i 7 magistrów), a 8 to inne osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne. 11 osób spośród 19 nauczycieli akademickich, to pracownicy badawczo-dydaktyczni zaliczani do liczby „n”, którzy posiadają dorobek naukowo-badawczy oraz doświadczenie w prowadzeniu badań. Wśród nauczycieli akademickich 6 pracowników to osoby posiadające stopnie lub tytuły naukowe w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce i administracji, a 4 w dyscyplinie nauk prawnych. Są to osoby posiadające dostateczny dorobek naukowy, jak i praktycy z bogatym doświadczeniem zdobytym przede wszystkim w różnych organach administracji publicznej i samorządowej. Uzupelnieniem kadry zatrudnionej na Uczelni są osoby zatrudniane na podstawie umów cywilnoprawnych. Są wśród nich także doświadczeni praktycy z właściwym doświadczeniem zawodowym i wiedzą fachową. Zasadniczo kadra prowadząca zajęcia na wizytowanym kierunku posiada kompetencje i doświadczenie umożliwiające prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych. Uczelnia powinna zarazem rozważyć możliwość bardziej optymalnego dostosowania posiadanych zasobów kadrowych - stosownie do specjalizacji poszczególnych nauczycieli akademickich – do konkretnych przedmiotów, ujętych w ramach programu studiów. Liczebność kadry w stosunku do liczby studentów nie budzi wątpliwości - kadra jest odpowiednio liczna, co umożliwia prawidłową realizację zajęć. Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich są zasadniczo na właściwym poziomie. Nauczyciele akademicy zatrudnieni na Uczelni jako podstawowym miejscu pracy mają pensum zgodne z wymaganiami. Kadra jest właściwie przeszkolona w zakresie technik kształcenia na odległość i efektywnie wykorzystuje tę wiedzę w praktyce. Polityka kadrowa uczelni w związku z kształceniem na wizytowanym kierunku opiera się na pozakonkursowym doborze kadr do potrzeb procesu kształcenia. Zgodnie z deklaracjami uczelni kryteria doboru są transparentne a podstawowym warunkiem zatrudnienia jest posiadanie adekwatnego dorobku naukowego oraz kompetencji dydaktycznych. Prowadzący zajęcia na kierunku administracja są hospitolani w czasie zajęć; ocenie podlega merytoryczna zawartość realizowanego tematu, sposób prowadzenia zajęć, wykorzystanie materiałów dydaktycznych oraz aktywizacja studentów w czasie zajęć. Wnioski z hospitacji są przekazywane do wiadomości prowadzącym zajęcia. Nauczyciele akademicy podlegają ocenom okresowym, w których formułowaniu mają udział studenci. Oceniany jest nie tylko dorobek naukowy, ale także sposób prowadzenia zajęć, umiejętność przekazywania wiedzy, jasne określenie wymagań do uzyskania pozytywnej oceny z przedmiotu, stopień realizacji programu nauczania, podejście prowadzącego do studentów i umiejętność zainteresowania studentów tematyką zajęć. Ocen dokonuje Zespół ds. Jakości Kształcenia, przekazując ich wyniki władzom uczelni. Wszystkie działania kontrolne są wykorzystywane w prowadzeniu i planowaniu polityki kadrowej. Uczelnia powinna rozważyć wprowadzenie szeregu działań motywujących nauczycieli akademickich do podnoszenia kompetencji oraz ich rozwoju naukowego: finansowania przewodów doktorskich i habilitacyjnych,

wspierania publikacji prac naukowych, finansowania wyjazdów konferencyjnych, organizacji szkoleń podnoszących kompetencje. Uczelnia opracowała procedury rozstrzygania konfliktów oraz zapobiegania zachowaniom niewłaściwym i sankcjonowania działań nieetycznych i deliktów dyscyplinarnych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kadra prowadząca kształcenie na kierunku jest odpowiednio liczna i stabilna. Nauczyciele akademicki posiadają dostateczny dorobek szczególnie w zakresie nauk o polityce i administracji oraz prawnych, w tym w materiałach kluczowych dla wybranej koncepcji kształcenia na kierunku. Dodatkowo Uczelnia korzysta z doświadczenia i fachowego dorobku osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych. Obsada zajęć jest zasadniczo prawidłowa. Uczelnia powinna zarazem rozważyć możliwość bardziej optymalnego dostosowania posiadanych zasobów kadrowych - stosownie do specjalizacji poszczególnych nauczycieli akademickich – do konkretnych przedmiotów, ujętych w ramach programu studiów. Osoby prowadzące zajęcia na kierunku administracja podlegają hospitacjom, ankietowaniu oraz ocenom okresowym z udziałem studentów. Wszystkie te działania kontrolne są wykorzystywane w prowadzeniu i planowaniu polityki kadrowej. Uczelnia powinna rozważyć wprowadzenie szeregu działań motywujących nauczycieli akademickich do podnoszenia kompetencji oraz rozwoju naukowego. Uczelnia opracowała procedury rozstrzygania konfliktów oraz zapobiegania zachowaniom niewłaściwym i sankcjonowania działań nieetycznych i deliktów dyscyplinarnych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

---

Zalecenia

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Baza lokalowa Wyższej Szkoły Administracji, w ramach którego realizowany jest proces kształcenia na wizytowanym kierunku obejmuje, będące jej własnością, pomieszczenia w dwukondygnacyjnym budynku, położonym przy ul. Staffa 7 w Kielcach o łącznej powierzchni ok. 1350 mkw. Pomieszczenia wykorzystywane przez Uczelnię obejmują między innymi: 10 sal dydaktycznych (aula główna na 90 miejsc, pozostałe na 15-30 miejsc) oraz 1 salę informatyczną wyposażoną w 30 stanowisk komputerowych. Na terenie całego budynku Uczelni możliwe jest podłączenie się do bezprzewodowej sieci Internet. Uczelnia wdrożyła także platformę e-learningową Moodle LMS – narzędzie wspomagające proces dydaktyczny, bazujące na koncepcji e-learning, umożliwiające bezpośrednią

komunikację wykładowcy ze studentem lub grupą studentów poprzez Internet. Sale i specjalistyczne pracownie dydaktyczne oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej, umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym prowadzenie zajęć kształtujących umiejętności praktyczne. Infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, specjalistyczne oprogramowanie są sprawne, nowoczesne, nieodlegające od aktualnie używanych w działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych. Studenci mają swoje indywidualne tzw. ścieżki szkoleniowe w ramach, których mają dostęp do materiałów multimedialnych tzw. kursów, materiałów tekstowych, grupowych forów dyskusyjnych, testów itd. Wszelka aktywność każdego studenta jest monitorowana przez dydaktyków i archiwizowana. Stan techniczny budynków, pomieszczeń i infrastruktury jest bardzo dobry. Wielkość sal, liczebność miejsc, wyposażenie multimedialne są dobrze dostosowane do potrzeb kształcenia na wizytowanym kierunku. Infrastruktura, w ramach której odbywa się kształcenie na wizytowanym kierunku jest właściwie dostosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych (windy oraz wejścia dla osób poruszających się na wózkach prowadzące do budynku, dostosowane stanowiska komputerowe, szerokie przejścia na poszczególnych kondygnacjach w budynku, osobne, odpowiednio przystosowane toalety). Uczelnia nie dysponuje specjalistycznym sprzętem dla studentów z dysfunkcjami narządu ruchu ale zapewnia możliwość wypożyczenia sprzętu komputerowego. Komputery stanowiące wyposażenie sali informatycznej są wyposażone w programy przetwarzające mowę na słowo pisane, a także programy powiększające i programy odczytujące tekst głosami ludzkimi. Przyjęte rozwiązania należy uznać za dostateczne do potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Uczelnia zapewnia dostęp do infrastruktury informatycznej i oprogramowania umożliwiającego synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia. Biblioteka Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Kielcach dysponuje w chwili obecnej ok. 1200 woluminami. Studenci wizytowanej Uczelni, mają również możliwość nieograniczonego korzystania z zasobów Biblioteki Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, zlokalizowanej ok. 500 m od siedziby wizytowanej Uczelni. W obrębie tej biblioteki znajduje się także czytelnia z wydzielonymi miejscami do samodzielnej pracy, w tym wyposażona w sprzęt komputerowy dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ponadto, studenci WSAP w Kielcach mogą również korzystać z zasobów Biblioteki Narodowej w ramach Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych *Academica* oraz Wirtualnej Biblioteki Nauki. Dostępność zasobów bibliotecznych, godziny otwarcia biblioteki oraz jej usytuowanie są właściwe i adekwatne do potrzeb kształcenia na wizytowanym kierunku. Zasoby biblioteczne są aktualne, do części z nich możliwy jest dostęp elektroniczny. Pozycje wskazane w sylabusach jako literatura niezbędna w procesie kształcenia są dostępne w bibliotece w odpowiedniej ilości. Zgodność infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej z wymogami BHP jest zasadniczo zapewniona. Infrastruktura, zasoby biblioteczne oraz wyposażenie teleinformatyczne podlegają okresowym przeglądom a sugestie i potrzeby studentów oraz kadry są wykorzystywane w planowaniu rozwoju i zmian w tym zakresie. Studenci mogą zgłaszać uwagi w odniesieniu do infrastruktury technicznej, zasobów teleinformatycznych oraz księgozbioru w ankietach satysfakcji. Zgłoszone zapotrzebowania i postulaty w dziedzinie technikaliów oraz publikacji są zasadniczo realizowane. Usterki sprzętu technicznego usuwane są na bieżąco.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Stan infrastruktury dydaktycznej uczelni w kontekście potrzeb kształcenia na wizytowanym kierunku może być uznany za satysfakcjonujący. Baza dydaktyczna, wyposażenie techniczne i teleinformatyczne są adekwatne do potrzeb związanych z przyjętą koncepcją kształcenia. Pomieszczenia Uczelni są dostosowane do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Biblioteka jest właściwie wyposażona i dostępna dla studentów. Dostęp do literatury i baz danych jest właściwy. Infrastruktura oraz zasoby biblioteczne podlegają okresowym przeglądom z wykorzystaniem opinii oraz sugestii kadry dydaktycznej oraz studentów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

---

Zalecenia

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uczelnia prowadzi współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów. Zasady tej współpracy nie zostały sformalizowane i opierają się na kontaktach władz uczelni oraz nauczycieli akademickich z jednostkami administracji rządowej i samorządowej. Prowadzona współpraca ma charakter rzeczywisty, a jej rezultatem są zmiany wprowadzone do programu studiów w zakresie uprzątnienia kształcenia. Uczelnia, z uwagi na stan pandemii, w sposób sprawny przeniosła współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym na tryb zdalny. Zmieniona organizacja współpracy nie wpłynęła negatywnie na jej jakość.

Uczelnia nie powołała ciała doradczego złożonego z przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Była to decyzja przemyślana i spowodowana specyfiką Uczelni, prowadzącej tylko jeden kierunek studiów na poziomie studiów pierwszego stopnia, w formie niestacjonarnej, dla niewielkiej liczby studentów. Powyższe powoduje, że powołanie sformalizowanego ciała doradczego nie było celowe.

Proces doskonalenia programu studiów we współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego prowadzony jest przez władze Uczelni. Na liście instytucji, z którymi Uczelnia stale współpracuje w zakresie doskonalenia programu studiów znajdują się liczne urzędy gmin, urzędy miejskie, starostwo powiatowe i wojewódzki urząd pracy.

Wnioski i uwagi, dotyczące kształcenia na ocenianym kierunku studiów, przedkładane przez pracodawców, wynikają w szczególności z obserwacji wiedzy i umiejętności studentów i absolwentów ocenianego kierunku studiów podczas praktyk, a także z innych form kontaktu i współpracy tych podmiotów ze studentami. Uczelnia prowadzi działania promocyjne w jednostkach administracji samorządowej, ponieważ głównym odbiorcą usługi edukacyjnej na ocenianym kierunku studiów są osoby czynne zawodowe, które uzupełniają wykształcenia. W czasie spotkań bezpośrednich

w urzędach pozyskiwane są opinie w sprawie programu studiów. Uwagi i opinie zgłaszane przez interesariuszy zewnętrznych, z którymi nawiązano współpracę są analizowane przez władze Uczelni i brane pod uwagę przy projektowaniu zmian programu studiów.

W wyniku konsultacji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego do programu studiów zostały wprowadzone następujące zmiany:

- 1) zmieniono proporcję liczby godzin wykładów i ćwiczeń, poprzez zwiększenie liczby godzin ćwiczeń z przedmiotu postępowanie administracyjne,
- 2) wprowadzono treści dotyczące praktycznego wymiaru problematyki zagospodarowania przestrzennego i ochrony środowiska w przedmiocie zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska,
- 3) wprowadzono przedmiot legislacja administracyjna w celu nabycia przez studentów umiejętności tworzenia aktów prawa i aktów administracyjnych występujących przy pracy samorządów,
- 4) wprowadzono i urozmaicono moduł przedmiotów dotyczących praktycznych kompetencji obsługi klienta w administracji publicznej takich jak: etyka urzędnicza, organizacja kontaktów z klientami, protokół dyplomatyczny w administracji publicznej,
- 5) dodano do programu studiów przedmioty specjalizacyjne z zakresu e-administracji, takie jak, technologie i systemy informatyczne, zintegrowane systemy informatyczne, elektroniczny obieg i archiwizacja dokumentów.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym owocuje również na polu obsady zajęć dydaktycznych i modyfikacji treści kształcenia wprowadzonych przez nauczycieli akademickich posiadających doświadczenie zawodowe. Przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych są zaangażowani w prowadzenie zajęć na ocenianym kierunku studiów.

Na spotkaniu przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego z zespołem oceniającym obecne było liczne grono wójtów gmin i prezydentów miast oraz osób kierujących jednostkami administracji samorządowej. Spotkanie pozwoliło na pozyskanie obiektywnych i pozytywnych opinii na temat jakości współpracy Uczelni z szerokim gronem interesariuszy zewnętrznych. Uczelnia dokumentuje przykłady zmian w programie studiów wprowadzanych we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, co korzystnie wpływa na skuteczność działania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia na tej płaszczyźnie.

Uczelnia korzysta z wyników monitorowania losów zawodowych absolwentów ELA. Uczelnia prowadzi także własne badania losów zawodowych absolwentów. Celem badań jest pozyskanie informacji na temat, jak absolwenci Uczelni oceniają studia, w jaki sposób ukończone studia wpływają na ich sytuację zawodową oraz w jaki sposób studia przygotowują ich do pracy. Badania losów zawodowych absolwentów analizowane są przez władze Uczelni. Wynikiem wskazanej analizy jest wprowadzenie do programu studiów przedmiotu sądownictwo i egzekucja administracyjna oraz przekształcenie zajęć lektoratowych na przedmiot English for Public Administration, którego treści dotyczą kształcenia w zakresie specjalistycznego słownictwa.

Uczelnia prowadzi cykliczne przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w zakresie oceny poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej

rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, co umożliwia jej podsumowanie dotychczasowych dokonań. Działania te wykonują władze Uczelni.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi Uczelnia stale współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów, jest zgodny z dyscypliną, do której kierunek jest przyporządkowany, koncepcją i celami kształcenia oraz wyzwaniem zawodowego rynku pracy właściwego dla kierunku. Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego jest prowadzona systematycznie i przybiera formy adekwatne do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się.

Okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów, obejmujące ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się i losy absolwentów, są przeprowadzane na podstawie formalnie przyjętych założeń.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

---

Zalecenia

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

W trakcie wizytacji Zespół Oceniający ustalił, że w wizytowanej Uczelni współpraca międzynarodowa prowadzona jest w różnych formach i na różnych płaszczyznach, dzięki czemu stwarzane są nowe możliwości rozwoju zarówno dla samej Uczelni, jak i jej pracowników i studentów. Uczelnia od wielu lat współpracuje z niemieckimi uczelniami kształcącymi administratywistów (m.in. Hochschule für Wirtschaft und Recht w Berlinie - uczelnią o identycznym profilu jak WSAP). Aktualnie najistotniejsza współpraca dotyczy jednak Hochschule für Oeffentliche Verwaltung in Kehl (Badenia-Wirtembergia). W br. akademickim Uczelnia ta zwróciła się do WSAP w Kielcach z wnioskiem o przyjęcie studentki na 3-miesięczną praktykę administracyjną z możliwością uczestnictwa w wybranych zajęciach. Obie Uczelnie w stosownych pismach potwierdziły też wolę podtrzymania i pogłębienia dotychczasowej współpracy. Fakt ten nie został uwzględniony w raporcie samooceny ponieważ decyzje w tym zakresie zapadły już po jego wystąpieniu do PKA. Oprócz praktyki studentki z Niemiec, która jest zaplanowana na letni semestr br. akad. Wizytowana Uczelnia planuje zorganizować kilkudniową wizytę studyjną

w Hochschule Kehl połączoną ze zwiedzaniem Parlamentu Europejskiego i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu pod opieką nauczyciela akademickiego WSAP a zarazem laureata przyznanej przez Parlament Europejski Europejskiej Nagrody Obywatelskiej, eksperta Team of Europe Poland, przewodniczącego Rady Fundacji „Europa ma przyszłość.” Realizacja tych zamierzeń warunkowana jest jednak złagodzeniem obostrzeń wynikających z pandemii SARS-CoVid.

W wizytowanej Uczelni zatrudniono też w br. akad. na pierwszym etapie doktor nauk ekonomicznych z Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. I. Franko. Pracownik ten współredaguje szereg czasopism międzynarodowych (International Relations Review” [ISSN: 2617-412X], Global Studies Review” ISSN: 2707-9686, Innovative Economy, ISSN: 2309-1533, oraz Spatial Development” (czasopismo wydawane przez Kijowski Narodowy Uniwersytet Budownictwa i Architektury). Z zatrudnieniem tym wiążą się też inicjatywy planowane na rzecz współpracy WSAP z Lwowskim Uniwersytetem Narodowym im. I. Franki oraz Politechniką Lwowską w zakresie wymiany kadry akademickiej, mobilności studentów, organizacji konferencji, realizacji wspólnych projektów badawczych, jak też podpisania umowy o współpracę.

W ramach podjętych inicjatyw na rzecz umiędzynarodowienia stwarzane są możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów (związanej z kształceniem na wizytowanym kierunku, gdyż WSAP prowadzi studia wyłącznie na tym kierunku). W roku 2021 zaowocowało to min. Trzema publikacjami w czasopismach o zasięgu międzynarodowym (Value Added From The Perspective Of Econophysics, „Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe” 2021, Mechanisms of Effective Governance and Cooperation: Comparative Analysis of The European States with particular attention to Ukraine, “Przegląd Wschodnio-europejski” 2021, nr XII/1 oraz Zombie Business Strategies: The Case of Ukraine, “Entrepreneurial Business and Economics Review” 2021, nr 9/1). Pracownik Uczelni uczestniczył także w projekcie Public Policy and the Impact of COVID-19 in Europe’. Economic, Political and Social Dimensions realizowanym w ramach Routledge Focus (Londyn, Wielka Brytania).

Do form zinstytucjonalizowanej współpracy międzynarodowej w wizytowanej uczelni niestety nie należy program mobilności Erasmus. Uczelnia wskazuje bowiem, że mimo podjęcia rozmaitych działań mających na rzecz zwiększenie poziomu mobilności, m.in. poprzez poszerzania bazy partnerów zagranicznych, to jednak studenci nie wyrażają chęci uczestnictwa w programach mobilności (na wizytowanej Uczelni brak studentów stacjonarnych, ponadto przeprowadzone w tym zakresie analizy wykazały, że studenci niestacjonarni, w większości pracują zawodowo i nie mają możliwości wyjazdu na wymianę do uczelni zagranicznych, zaś sytuacja materialna i życiowa pozostałych nie sprzyja strategii rozwijania wiedzy i umiejętności poprzez skorzystanie z okresowego pobytu na zagranicznej uczelni). Z tego powodu w ostatnich latach uczestnictwo w programie Erasmus zostało zawieszono.

Mimo to, z myślą o procesie umiędzynarodowienia na wizytowanej Uczelni uruchomiono specjalne zajęcia kształcenia językowego. Wprowadzono m.in. zajęcia pt. English for Public Administration, uwzględniające znajomość pojęć prawnych, z zakresu nauk i o administracji, organizacji i zarządzania, nauki o polityce, czy nauk ekonomicznych w języku angielskim.

W wizytowanej Uczelni prowadzone są oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia, obejmujące ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów, a wyniki tych przeglądów WSAP stara się wykorzystywać do działań na rzecz monitorowania i zarazem intensyfikowania umiędzynarodowienia kształcenia.

Rekomendowane jest nie tylko podtrzymanie takich działań, ale ich dalsza, znacząca intensyfikacja, np. poprzez wypracowanie odpowiedniego programu zachęt oraz wsparcia dla studentów i wykładowców, zarówno dotyczących uczestnictwa w wymianie międzynarodowej, jak w innych formach aktywności.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia w wizytowanej Uczelni, choć w dość rudymenarnym zakresie, są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Stwarzane są możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów związanej z kształceniem na kierunku, a także prowadzone są okresowe oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia, obejmujące ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do intensyfikacji umiędzynarodowienia kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

---

Zalecenia

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Regulamin studiów przewiduje relewantne instytucje w zakresie studiowania takie jak np. urlopy od zajęć, egzaminy komisyjne oraz indywidualna organizacja studiów. Zamieszczony w regulaminie studiów katalog przypadków, w których student może ubiegać się o indywidualną organizację studiów nie uwzględnia przepisów wynikających z Ustawy. W regulaminie studiów określono, że o udzielenie urlopu może starać się w szczególności student samotnie wychowujący dziecko podczas gdy w świetle Ustawy nie można odmówić zarówno studentce w ciąży na okres do dnia urodzenia dziecka, jak również studentowi będącemu rodzicem na okres do 1 roku. Sformułowanie takie może wprowadzać studentów w błąd, stąd rekomenduje się dostosowanie przepisów Regulaminu studiów do wymogów ustawowych. Studenci mogą konsultować aspekty związane ze swoim procesem uczenia się z nauczycielami akademickimi, którzy prowadzą określone zajęcia. W związku z tym odbywają się

regularne dyżury, które w czasie pandemii odbywały się w trybie zdalnym poprzez odpowiednią platformę. Do ustalenia godzin dyżurów i podania ich do publicznej wiadomości, nauczyciele akademicy zobowiązani są przed początkiem danego roku akademickiego. Dodatkowo, studenci mają możliwość indywidualnego umówienia się z nauczycielami akademickimi na konsultacje poza terminami dyżurów. Studenci otrzymują również wsparcie o charakterze organizacyjnym z ramienia opiekuna roku. Do jego zadań należy doradztwo w kwestiach związanych z kształceniem w uczelni, w tym spraw socjalno-bytowych studentów.

Uczelnia wywiązuje się z ustawowych obowiązków wsparcia materialnego dla studentów i zapewnia im możliwość uzyskiwania stypendiów socjalnych, zapomóg, stypendium rektora dla najlepszych studentów oraz stypendium dla osób niepełnosprawnych. Wsparcie studentów wybitnych oparte jest wyłącznie na stypendium rektora, przyznawanym zgodnie z wymogami ustawowymi. Brak jest instrumentów służących motywowaniu studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, kontynuowania kariery naukowej, występowania o granty, uczestniczenia w międzynarodowych i ogólnopolskich konkursach, czy też dofinansowań do publikacji studenckich, przez co rekomenduje się Uczelni stworzenie takich procedur. Wybitni studenci nie mają możliwości indywidualnego zorganizowania kształcenia w ramach indywidualnego toku studiów, przez co rekomenduje się Uczelni stworzenie takiej procedury.

Studenci kierunku administracja nie mogą liczyć na wsparcie Uczelni w działalności innej niż naukowa. Mowa tu chociażby o aktywności sportowej, za które zwyczajowo odpowiadają Akademickie Związki Sportowe, czy też aktywność kulturalną i przykładowo działalność chórów akademickich, czy teatru studenckiego. Rekomenduje się przez to Uczelni stworzenie możliwości do rozwijania przez studentów aktywności innych przez naukową, rozumiane jako wydzielenie, lub wynajęcie odpowiedniej infrastruktury do korzystania przez studentów a także stworzenie odpowiednich jednostek, lub wyznaczenie osób odpowiedzialnych za opiekę nad takimi aktywnościami.

Uczelnia dba o swoich studentów będącymi osobami z niepełnosprawnościami poprzez możliwość przydzielenia im indywidualnej organizacji studiów oraz możliwość dostosowania form weryfikacji osiąganych efektów uczenia się do ich zindywidualizowanych potrzeb, na przykład poprzez zmianę formy egzaminu lub zaliczenia z pisemnej na ustną. Uczelnia wspiera potrzeby indywidualne pozostałych grup studentów, także tych wykluczonych cyfrowo, poprzez możliwość udostępnienia sprzętu elektronicznego do wykorzystania przez studentów podczas zajęć zdalnych, jak i w razie niemożliwości uczestniczenia w zajęciach stacjonarnych istnieje możliwość połączenia się na zajęcia w sposób zdalny.

W Uczelni nie funkcjonuje jednostka mająca na celu udzielania wsparcia studentom we wchodzeniu na rynek pracy, czy też, z uwagi na specyfikę kierunku, gdzie zdecydowana większość studentów jest aktywna na rynku zawodowym, wsparcia w kształtowaniu swojej dalszej kariery. Działania wspierające są podejmowane na zasadach nieformalnych przy wykorzystaniu kontaktów władz Uczelni oraz kadry nauczycieli akademickich, przez co rekomenduje się Uczelni stworzenie odpowiedniej jednostki na wzór Biura Karier.

Zgłaszanie skarg i wszelkiego rodzaju wniosków przybiera w głównej mierze charakter nieformalny. Opiekun roku, jak i władze Uczelni pozostają w stałym kontakcie ze studentami. Każdy student ma możliwość nawiązania bezpośredniego kontaktu z prowadzącymi. Studenci nie wyrazili potrzeby zmiany tego stanu rzeczy, zwracając uwagę, że wszelkie zgłaszane wątpliwości i wnioski spotykają się z dużą responsywnością, będąc błyskawicznie wdrażane w życie.

Studenci otrzymują wsparcie w zakresie przygotowania do zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz korzystania z narzędzi do kształcenia zdalnego. W razie problemów technicznych otrzymują pomoc od odpowiedniego pracownika dziekanatu. Warte podkreślenia jest możliwość podłączenia do zajęć stacjonarnych przez studenta, który z różnych potrzeb nie może uczestniczyć w takich zajęciach. Na stronie internetowej Uczelni zostały udostępnione ogólne zasady prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Dodatkowo na stronie internetowej zostały udostępnione odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania dotyczące narzędzi informatycznych wykorzystywanych podczas prowadzenia kształcenia zdalnego.

Uczelnia prowadzi częściowo działania edukacyjne i informacyjne z zakresu bezpieczeństwa studentów. Uczelnia prowadzi właściwe zajęcia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, jednak wsparcie studentów w procesie uczenia się nie obejmuje działań informacyjnych i edukacyjnych nakierowanych na przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, a także zasad postępowania i reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom. Rekomenduje się stworzenie procedur antydyskryminacyjnych oraz zasad postępowania i reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom.

Studentom zapewnia się wsparcie obsługi administracyjnej w sprawach związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną. Pracownicy są przygotowani merytorycznie do pełnienia swoich funkcji. Godziny funkcjonowania dziekanatów są odpowiednie z perspektywy studenckiej. Sprawnie funkcjonuje komunikacja za pośrednictwem poczty elektronicznej z pracownikami administracyjnymi Uczelni, a także za pośrednictwem platformy internetowej, z której korzysta Uczelnia.

Uczelnia zapewnia wsparcie związane z działalnością samorządu studenckiego. Zarówno w aspekcie finansowania, infrastrukturalnym jak i organizacyjnym pomoc władz pozostaje na odpowiednim poziomie i pozwala w sposób efektywny funkcjonować przedstawicielom studenckim. Członkowie organów samorządu studenckiego regularnie współpracują z władzami Wydziału i całej Uczelni. Odpowiednie organy samorządu studenckiego opiniują projekty programów studiów, wskazując ewentualne zastrzeżenia lub propozycje, które zawsze są poddawane pod dyskusję przez właściwe osoby z Uczelni, które zajmują się konstruowaniem określonych programów studiów, a także wypełniają inne obowiązki ustawowe, takie jak uzgadnianie treści Regulaminu Studiów.

W Uczelni nie funkcjonuje żadna organizacja studencka, w tym koło naukowe, brak jest również procedur służących do zakładania ich, przez co rekomenduje się Uczelni stworzenie odpowiednich procedur rejestracyjnych, a także wygospodarowanie infrastruktury w oraz środków finansowych na działalność organizacji studenckich.

Uczelnia przy uwzględnieniu partycypacji studenckiej monitoruje i ewaluje szeroko pojęte wsparcie, w tym skuteczność funkcjonujących na Uczelni rozwiązań w aspekcie wsparcia studenckiego, formy wsparcia. Studenci podczas przeprowadzanych ankiet ewaluacyjnych mają możliwość wyrazić swoje opinie na temat pracy poszczególnych działów administracji oraz kadry dydaktycznej realizującej poszczególne przedmioty. Wyniki badań opracowywane są przez przedstawiciela Rektora ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia. Badanie oceny zajęć dydaktycznych wszystkich pracowników oraz wszystkich form prowadzonych zajęć odbywa się dwa razy w roku z zastosowaniem kwestionariusza ankiety internetowej. Dodatkowo przedstawiciele studenccy zasiadają w ciałach odpowiedzialnych za poziom

jakości kształcenia na Uczelni i tym samym mają wpływ na bieżące problemy studenckie i możliwości ich rozwiązania.

Dodatkowo Uczelnia i Wydział pozostają w stałym kontakcie z samorządem studenckim w celu monitorowania poziomu wsparcia studentów oraz jego skuteczności. W razie pojawienia się negatywnych aspektów, władze podejmuje odpowiednie działania naprawcze.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących. W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień, które nie mają wpływu na ogólną pozytywną ocenę spełniania kryterium

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

---

Zalecenia

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Uczelnia dysponuje własną stroną internetową, na której funkcjonują stosowne zakładki, w których zgrupowane i upublicznione mają być z założenia wszystkie istotne informacje, jakie są, lub mogą, być potrzebne poszczególnym grupom odbiorców, w tym przyszłym i obecnym studentom, absolwentom, pracownikom oraz interesariuszom zewnętrznym. Strona opracowana jest w czterech wersjach językowych (polski, angielski, rosyjski i czeski).

Z racji, że na wizytowanej Uczelni prowadzone są studia wyłącznie na kierunku administracja, strona upublicznia zarówno informacje o charakterze ogólnouczelnianym (takich jak np. władze i struktura organizacyjna Uczelni), jak i te dotyczące wizytowanego kierunku studiów administracja, studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym. Strona po części jest zintegrowana z BIP. W odniesieniu do wizytowanego kierunku studiów przygotowane i upublicznione są m.in. informacje dotyczące: opisu kierunku studiów, rodzaju studiów, szczegółowego programu studiów wraz z kartami przedmiotów i modułami zajęć, informacji o zajęciach praktycznych, stosowanych metodach dydaktycznych,

efektach uczenia, metodach weryfikacji efektów uczenia się, punktacji ECTS wraz z bilansem punktów ECTS oraz macierzy pokrycia efektów uczenia się.

W zakładce „Dla kandydatów na studia” upubliczniono informacje o regulaminie i zasadach rekrutacji na studia, wysokości opłat za studia w br. akademickim, jak również na temat profilu kształcenia i sylwetce absolwenta, perspektywach zawodowych, stypendiach i programach stypendialnych.

W zakładce „Studenci” obok odnośnika do Wirtualnego Dziekanatu, w sposób łatwo dostępny zostały udostępnione regulaminy, plany i harmonogramy zajęć, terminy zjazdów, informacje o sesji egzaminacyjnej, procedurach egzaminacyjnych, procedurze dyplomowania, funkcjonowania i korzystania z platformy Moodle, korzystania z biblioteki uczelnianej oraz szereg wzorów pism i dokumentów do pobrania. zarządzenia Kanclerza i innych władz Uczelni Rektora oraz wzorami wymaganych dokumentów, kart i oświadczeń), opłatach, fakturach i stypendiach, zasadach wyjazdów i wymaganej dokumentacji w ramach programu Erasmus+, funkcjonowaniu Biura Praktyk i Biura Karier, Bibliotece, punkcie ksero oraz platformie e-learningowej, konferencjach i kołach naukowych, ofertach pracy. Osobną podzakładkę poświęcono na informacje dla studentów nt. świadczeń stypendialnych i programów oraz dane na temat funkcjonowania Systemu Zapewniania jakości Kształcenia.

Wystarczająco obszerne i rozbudowane są też informacje podane w zakładce „Aktualności”. Natomiast zakładki „Pracownicy” oraz „O Uczelni” są dość ubogie w treści. Zawierają jedynie podstawowe i dość lakonicznie sformułowane informacje. Jest to po części usprawiedliwione informacją zamieszczoną na stronie, iż jest ona w przebudowie. Jednakże informacja ta jest uzupełniona wskazaniem numerów telefonicznych pod którymi można uzyskać informacje na tematy, do których dostęp jest chwilowo utrudniony.

Ogólnie rzecz ujmując na stronach wizytowanej Uczelni w sposób łatwo dostępny, czytelny i przejrzysty zostały udostępnione publicznie przede wszystkim informacje o zasadach, warunkach i terminach rekrutacji, zasadach obliczania punktów rekrutacyjnych, opłatach i wymaganych dokumentach, kierunku oraz programie studiów i jego elementach składowym. Osobne zakładki poświęcono też kursom i szkoleniom. Zamieszczono też kilkadziesiąt linków kierujących wprost do bibliotek cyfrowych zrzeszonych w federacji Bibliotek Cyfrowych, Biblioteki Narodowej w systemie Academica i Bibliotece Wirtualnej. Na stronie znajduje się również bezpośredni odnośnik kierujący studenta do Wirtualnego Dziekanatu, w którym zamieszczone są plany studiów na każdy zjazd, oceny z poszczególnych przedmiotów, kontakty do poszczególnych wykładowców, informacje o terminach konsultacji oraz sylabusy. Z racji, że formalnym miejscem zamieszczania wszystkich informacji dotyczących programu studiów, harmonogramu, planu i wszystkich dokumentów z nim związanych jest uczelniany Biuletyn Informacji Publicznej, do którego dostęp w postaci przycisku w obowiązującej w Polsce formie graficznej znajduje się na dole strony internetowej uczelni i we wszystkich zakładkach. BIP WSAP jest dostępny zarówno dla pracowników uczelni, studentów oraz interesariuszy zewnętrznych. Jest on na bieżąco aktualizowany. Wszystkie informacje zamieszczone na stronie i w jej zakładkach te są aktualizowane na bieżąco, zwłaszcza w odniesieniu do działań i procedur wdrażanych w związku z pandemią COVID-19 oraz ofertą e-learningową. Zamieszono tam wystarczająco wyczerpujące informacje nt. kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wykorzystywanych programów i narzędzi informatycznych, wsparcia merytorycznego i technicznego w tym zakresie oraz podstawowych wskaźników dotyczących skuteczności tego kształcenia. Obejmują też podstawowe informacje o przeciwdziałaniu przemocy i dyskryminacji oraz możliwości skorzystania z pomocy w przypadku zagrożenia lub naruszenie bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy.

Dzięki temu można uznać, że informacje zawarte na stronie są dostępne publicznie dla odpowiednio szerokiego grona odbiorców, w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem oraz używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem.

Należy jednak wskazać, że strony internetowe Uczelni oraz systemy wymiany informacji w postaci elektronicznej nie zostały w pełni przygotowane od strony technicznej z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych, tj. nie uwzględniają potrzeb osób z dysleksją, niedosłyszących lub niedowidzących: tzn. nie zostały wyposażone w narzędzia takie jak ustawienia wysokiego kontrastu, dużego tekstu, zwiększania czytelności czcionki oraz zmiany odstępów między wierszami i znakami, możliwości wyłączenia animacji, możliwości korzystania z audiodeskrypcji itd. Jest to niezgodne z przepisami, gdyż zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz. U. z 2012 r., poz. 526 ze zm.) strony internetowe podmiotów realizujących zadania publiczne muszą być dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami tak, aby spełniać międzynarodowy standard dotyczący dostępności stron WCAG 2.0 (Web Content Accessibility Guidelines). Wytyczne te, dotyczą ułatwień w dostępie do treści publikowanych w Internecie i zawierają rekomendacje dotyczące tworzenia treści internetowych w taki sposób, aby były dostępne dla szerszego grona użytkowników niepełnosprawnych, w tym dla osób niewidomych i słabowidzących, głuchych i niedosłyszących, osób mających trudności w uczeniu się, niepełnosprawnych ruchowo, z zaburzeniami mowy, nadwrażliwością na światło, oraz osób z niepełnosprawnościami złożonymi. Rekomendowane jest jak najszybsze podjęcie działań dostosowawczych w tym zakresie.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Informacja o studiach jest dostępna publicznie dla wystarczająco szerokiego grona odbiorców, w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem. Obejmuje wymagane przepisami elementy, w tym: cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia, program studiów, w tym efekty uczenia się, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się,

Obejmuje też podstawowe informacje dotyczące kształcenia prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, wsparcia merytorycznego i technicznego w tym zakresie oraz podstawowych wskaźników dotyczących skuteczności tego kształcenia.

Prowadzone jest monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup, a wyniki monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach.

Przygotowanie strony i systemów wymiany informacji drogą elektroniczną jest jednak niezgodnie z Ustawą z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. 2005 nr 64 poz. 565 ze zm.) a zwłaszcza Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów

publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych (Dz. U. z 2012 r., poz. 526 ze zm.) stanowiącym, że strony internetowe podmiotów realizujących zadania publiczne muszą być dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami tak, aby spełniać międzynarodowy standard dotyczący dostępności stron (WCAG 2.0).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

---

Zalecenia

- Zaleca się dostosowanie stron internetowych i systemów wymiany informacji drogą elektroniczną w Uczelni potrzeb osób z niepełnosprawnościami tak, aby spełniony był co najmniej standard dostępności stron WCAG 2.0.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Polityka jakości na Uczelni wynika wprost misji i przyjętej z przyjętej strategii rozwoju. Jak to wykazano w analizie kryterium 1 również koncepcja i cele kształcenia są zgodne z misją i głównymi celami strategicznymi Uczelni. Znajduje to także swoje należyte odzwierciedlenie w funkcjonowaniu zaimplementowanego w Uczelni wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, który jest zorientowany jest na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości kształcenia na kierunku studiów administracja podlegającym niniejszej ocenie.

W wizytowanej Uczelni i na wizytowanym kierunku poprzez wdrożenie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia umożliwiono systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i dokonywanie okresowych przeglądów programów studiów. Dokumentami regulującymi nadzór nad kierunkiem studiów oraz prowadzonym procesem kształcenia są przede wszystkim: Statut, Regulamin studiów oraz Zarządzenia wprowadzające przepisy Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w WSAP Kielce.

Merytoryczny nadzór nad realizacją polityki jakości na wizytowanym kierunku studiów sprawują statutowe władze uczelni: rektor, prorektor, Senat WSAP oraz Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Zespół został powołany Zarządzeniem Rektora z 30 czerwca 2019 roku i zatwierdzony przez Senat uczelni.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia na kierunku podlegającym ocenie odnosi się do wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego, uwzględniając w szczególności: wszystkie formy weryfikowania efektów uczenia się na poszczególnych kierunkach studiów, osiąganym przez studenta w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz opinie interesariuszy Uczelni, a także wnioski z monitorowania karier studentów i absolwentów Uczelni.

Na system weryfikacji efektów uczenia się składają się: weryfikacja osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się dla poszczególnych modułów/przedmiotów; ankiety ewaluacyjne realizowane wśród studentów po zakończeniu każdego zajęcia oceniające prowadzącego pod względem merytorycznym, sprawności, kultury osobistej oraz umiejętności przekazywania wiedzy; okresowa weryfikacja efektów uczenia się w procesie dyplomowania ze szczególnym uwzględnieniem analizy ankiet samooceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się; rozmowy władz uczelni ze studentami na temat poszczególnych zajęć i sposobu ich prowadzenia w sytuacji powzięcia przez władze uczelni informacji o występujących uchybieniach czy nieprawidłowościach; analiza przebiegu i wyników egzaminów dyplomowych sprawdzających wiedzę z całego programu studiów w trakcie pracy Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia; okresowe hospitacje zajęć pod kątem wypełniania założonych w sylabusach celów, jakości procesu przekazywania wiedzy i umiejętności oraz technicznych aspektów uatrakcyjniania przebiegu i przyswajanie wiedzy; rozmowy pohospitacyjne z osobą, której zajęcia były przedmiotem hospitacji, w trakcie której omawia się zauważone mankamenty i udziela wskazówek; ogólna analiza wyników wszystkich hospitacji w trakcie pracy Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia; oceny w trakcie pracy Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia efektów uczenia się osiąganych w trakcie praktyk zawodowych uzyskane w procesie hospitacji, w efekcie uzyskiwanych opinii ze strony opiekunów praktyk ze strony pracodawców, lub w drodze opinii opiekunów praktyk ze strony uczelni, przeprowadzających końcową rozmowę ze studentami po zakończeniu praktyki; ocena osiąganych efektów uczenia się na kierunku pod kątem potrzeb rynku pracy w kontekście informacji, ocen i wniosków wynikających z rozmów z przedstawicielami interesariuszy; analizy semestralnych i końcowych prac sprawdzających osiągnięte efekty uczenia się pod kątem spójności z założonymi efektami uczenia się; analizy protokołów zaliczeń i egzaminów pod kątem struktury i statystyk ocen na danym semestrze, poziomu zdawalności w pierwszym terminie, terminowości przystępowania do obrony prac dyplomowych; analizy potrzeb zmian w harmonogramie studiów i planie studiów sygnalizowanych przez studentów i wykładowców oraz interesariuszy zewnętrznych pozyskiwanych w rozmowach z przedstawicielami samorządów i przesyłanych przez nich pisemnych wniosków i opinii; analizy losowo wybranych prac dyplomowych pod względem merytorycznym, formalnym i technicznym; oraz analiza poziomu pojawiających się podobieństw w procesie sprawdzania prac dyplomowych w systemie antyplagiatowym i poszukiwanie przyczyn przekroczeń.

Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia podlega systematycznej ocenie, a jej wyniki służą do doskonalenia jakości kształcenia. W tym min. celu wizytowana Uczelnia zaprojektowała zmiany w obowiązującym od 2015 roku programie studiów na kierunku Administracja przy okazji wdrażania Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 20 lipca 2018 roku. Zmiany zostały opracowane przy współpracy interesariuszy zewnętrznych reprezentujących instytucje administracji publicznej w regionie i organizacje trzeciego sektora, opracowane zostały standardy kształcenia oraz efekty uczenia się. Założono też okresowy przegląd programów i uzyskiwanych efektów kształcenia w kontekście zapotrzebowania rynku pracy. W tym samym czasie został opracowany Zarządzeniem rektora uczelni system oceny i doskonalenia jakości kształcenia. Uwzględniono uwagi przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, którzy stanowią najważniejszą grupę interesariuszy Uczelni co w konsekwencji doprowadziło do szeregu zmian o charakterze merytorycznym (zmiany modułów, zakresu modułów) szczególnie zaś zmiany o charakterze technicznym (zmiany formy zajęć z wykładów na ćwiczenia, konwersatoria i warsztaty), umożliwiające zaangażowanie do dydaktyki praktyków administracji oraz aktywizację studentów w trakcie odbywania zajęć. Procedura poważnych zmian w programie studiów wymaga formalnej akceptacji ze strony samorządu studenckiego i wzięcia pod uwagę w miarę możliwości zgłaszanych

przez studentów wniosków. Zmiany w harmonogramie studiów polegające na wprowadzeniu nowych przedmiotów do listy przedmiotów obieralnych nie wymaga formalnej zgody, jednak jest to przedmiotem konsultacji ze studentami reprezentującymi społeczność w Senacie.

W ten sposób w ostatnim czasie wprowadzono następujące korekty do programu studiów:

W odpowiedzi na sugestię ze strony grupy radnych kieleckich oraz propozycję absolwentów wyrażoną w ankiecie ewaluacyjnej wprowadzono, wzmiankowane już wcześniej, zajęcia English for Public Administration; w odpowiedzi na propozycję przedstawicieli JST i szeregu innych osób z administracji publicznej w ubiegłym roku akademickim dokonano zmiany proporcji proporcję godzin wykładów i ćwiczeń zajęć z "Postępowania administracyjnego" zmniejszając liczbę godzin wykładów na 15 godzin, a zwiększając liczbę godzin ćwiczeń na 20 godzin; na wniosek interesariuszy zewnętrznych wykład z przedmiotu "Zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska" został zamieniony na ćwiczenia, w trakcie których studenci przygotowują projekty decyzji lokalizacyjnych, odmowy decyzji posługując się obowiązującym prawem, wprowadzono zajęcia z „legislacji administracyjnej” w ramach których studenci nabywają podstawowe praktyczne umiejętności tworzenia aktów prawa i aktów administracyjnych występujących w pracy samorządów oraz z zakresu "Organizacji kontaktów z klientami", co z kolei wzbogaca moduł praktycznych kompetencji obsługi klienta w administracji; na skutek sugestii płynących z samorządu kieleckiego oraz od prezydenta Starachowic zmieniony został profil zajęć informatycznych dla studentów. (wprowadzono zajęcia "Zintegrowane systemy informatyczne" i "Elektroniczny obieg i archiwizacja dokumentów" oraz zmieniony został sylabus zajęć "Technologie i systemy informatyczne"; i wreszcie na wniosek absolwentów zostały wprowadzone zajęcia nt „Sądownictwa i egzekucji administracyjnej”.

W ocenie Zespołu Oceniającego wprowadzone korekty wskazują na satysfakcjonujący poziom reagowania na oczekiwania i potrzeby zarówno interesariuszy wewnętrznych jak i interesariuszy zewnętrznych. Przy tym przyjęte w wizytowanej Uczelni zasady projektowania, doskonalenia oraz zmiany programów studiów i ich ewaluacji zostały dobrze sformalizowane - regulują je odpowiednie Zarządzenia Rektora oraz specjalnie dedykowana procedura. Przeprowadzany na wizytowanym kierunku studiów okresowy (coroczny) przegląd jakości kształcenia zmierza do ustalenia czy plany studiów i programy nauczania uwzględniają określone standardami treści programowe i właściwą dla nich liczbę godzin zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów, czy zachowują właściwą sekwencję przedmiotów, czy zachowują właściwe relacje pomiędzy różnymi formami zajęć dydaktycznych oraz czy gwarantują osiągnięcie planowanych efektów kształcenia. Obejmuje też analizę bilansu punktów ECTS. Weryfikacja osiągniętych przez studentów efektów kształcenia odbywa się cyklicznie. Corocznie dokonywana jest także weryfikacja obowiązującego planu studiów. Cyklicznie w każdym roku akademickim odbywa się ocena kadry akademickiej przez studentów, jak również hospitacje zajęć dydaktycznych. W trakcie hospitacji ocenia się zarówno zgodność prowadzonych zajęć z wymogami formalnymi jak i merytorycznymi. Studenci dokonują oceny nauczycieli akademickich przede wszystkim za pośrednictwem zanonimizowanych ankiet, w których wyrażają swoje opinie o nauczycielu akademickim i prowadzonych przez niego zajęciach. Badanie przeprowadzane jest każdorazowo po zakończeniu danego cyklu nauki (semestru/roku), po to, by wyeliminować wpływ zainteresowanych nauczycieli na wyniki. Wnioski płynące z ocen ankietowych brane są pod uwagę w procesie kadrowym, w tym: zatrudnieniu, awansie oraz przy okresowych przeglądach potencjału kadrowego. Pewnym mankamentem przedstawionego procesu ankietyzacji studentów odnośnie oceny kadry, zajęć dydaktycznych oraz satysfakcji ze studiowania na wizytowanym kierunku jest kwestia informowania respondentów (a raczej ich nie informowania) o końcowych (zbiorczych)

wynikach przeprowadzanych badań. Rekomendowane jest więc podawanie wyników ankiet do wiadomości studentów oraz publikowanie informacji na ten temat.

Zarówno formalnie, jak i realnie zarówno interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni udział w projektowaniu, doskonaleniu i ewaluacji programów studiów, w tym także w systematycznym monitorowaniu efektów uczenia się. Uczelnia wykazała, że także przy projektowaniu efektów uczenia się na kierunku administracja uczestniczyli interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, którzy mieli realny wpływ na realizację politykę jakości, projektowanie, modyfikowanie, monitorowanie i doskonalenie programu studiów i powiązanych z nim elementów procesu uczenia. Tę pierwszą grupę stanowili głównie pracownicy dydaktyczni i administracyjni Uczelni oraz studenci wizytowanego kierunku studiów. Grupę interesariuszy zewnętrznych stanowili przede wszystkim pracodawcy zatrudniający absolwentów, a także przedstawiciele instytucji przyjmujących studentów na praktyki zawodowe oraz studenci i absolwenci będący często praktykami w różnych branżach. Uczelnia udokumentowała pozyskiwanie od interesariuszy zewnętrznych opinii dotyczących efektów uczenia się i planów kształcenia. Fakt ten został także jednoznacznie potwierdzony podczas spotkania z przedstawicielami interesariuszy oraz otoczenia społeczno-gospodarczego.

Tym samym należy uznać, iż uczestnikami procesu doskonalenia jakości kształcenia są pracownicy Uczelni, studenci i absolwenci jako jego interesariusze wewnętrzni oraz osoby reprezentujące instytucje i podmioty otoczenia Uczelni jako interesariusze zewnętrzni. Można też uznać, iż realnym efektem konsultacji programu kształcenia na wizytowanym kierunku z interesariuszami zewnętrznymi, jest również ich wykorzystywanie w tworzeniu systemu stałego monitoringu i stwarzania warunków do rzeczywistego podnoszenia jakości programu kształcenia i jego komponentów. Dzięki przyjętym zasadom można również uznać, iż jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości. Program studiów na wizytowanym kierunku jest też co do zasady zaprojektowany w sposób uwzględniający wymogi przewidziane przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji, rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów i rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych. Samo przyjęcie na studia również odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów. Opracowano też niezbędne procedury uznawania efektów uczenia się zdobywanych poza systemem studiów i wprowadzono odpowiedni regulamin praktyk i potwierdzania efektów uczenia się uzyskiwanych w ramach praktyk (o czym wyczerpująco we wcześniejszych częściach niniejszego raportu).

Pomimo poprawnej konstrukcji wewnętrznego systemu dbałości o jakość kształcenia jego praktyczne wykorzystanie w wizytowanej Uczelni nie pozwoliło jednak na dostrzeżenie uchybień wskazanych w raporcie, zwłaszcza w odniesieniu do kryteriów 2 i 3 (a w szczególności niekompatybilności niektórych treści programowych z praktycznymi efektami uczenia, weryfikacji praktycznych efektów uczenia).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Wyznaczone zostały podmioty sprawujące nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów. Ich kompetencje i zakres odpowiedzialności i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku został prawidłowo określony. Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w wizytowanej Uczelni w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury, a innowacje dydaktyczne oraz współczesna technologia informacyjno-komunikacyjna, w tym narzędzia i techniki kształcenia na odległość są wystarczająco uwzględnione w projektowaniu programu studiów. Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów opisane. Przeprowadzana jest prawidłowo zorganizowana i sformalizowana systematyczna ocena programu studiów, która jest oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji, których zakres i źródła powstawania są trafnie dobrane do celów i zakresu oceny. W ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni.

Wnioski z systematycznej oceny programu studiów są co do zasady poprawnie implementowane i wykorzystywane do doskonalenia programu studiów, zaś jakość kształcenia na kierunku jest poddawana cyklicznej zewnętrznej ocenie, której wyniki również są wykorzystywane w procesach doskonalących jakość kształcenia.

Pomimo, że wewnętrzne systemy dbałości o jakość kształcenia są wystarczająco sformalizowane i poprawnie zorganizowane, to jednak nie pozwoliły na dostrzeżenie nieprawidłowości polegających na niekompatybilności niektórych treści programowych z praktycznymi efektami uczenia oraz nieadekwatnych sposobach weryfikacji praktycznych efektów uczenia

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

---

Zalecenia

- Zaleca się podjęcie działań na rzecz takiego udoskonalenia procedur wewnętrznego systemu dbałości o jakość kształcenia na wizytowanym kierunku, aby umożliwiły one eliminowanie uchybień wskazanych przy ocenie kryterium 2 i 3, w szczególności w odniesieniu do oceny poprawności formułowania efektów uczenia się adekwatnych do praktycznego profilu studiów oraz oceny skuteczności przyjętych metod weryfikacji osiągnięcia przez studentów praktycznych efektów uczenia się (także w ramach zajęć realizowanych z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość).

5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Zalecenie

1. Dalsze doskonalenie programu kształcenia.
2. Opracowanie sylabusu praktyk zawodowych.
3. Określenie szczegółowych zasad i wymogów formalnych wyboru tematyki pracy dyplomowej oraz egzaminu dyplomowego na kierunku.

4. Zintensyfikowanie działań dotyczących rozwoju form udziału interesariuszy zewnętrznych w konstruowaniu programu studiów.
5. Wzbogacenie zasobów literatury o najnowsze pozycje z zakresu kierunku kształcenia oraz zapewnienie dostępu do systemu informacji prawniczej.
6. Dostosowanie regulaminu przyznawania pomocy materialnej do obecnie obowiązujących przepisów ustawy prawo o szkolnictwie wyższym (rektora dla 1 roku – olimpiady itp.).
7. Należy rozważyć rozbudowanie katalogu możliwości uznawanych przy tworzeniu listy rankingowej do stypendium rektora dla najlepszych studentów.
8. Należy rozważyć skorelowanie kryterium średniej ocen oraz osiągnięć uznawanych przy przyznawaniu stypendium rektora w taki sposób aby możliwe było tworzenie jednej listy rankingowej.
9. Wprowadzenie zinstytucjonalizowanych form wsparcia studentów we wchodzeniu na rynek pracy i w kontaktach z otoczeniem społeczno- gospodarczym.
10. Pełne dostosowanie biblioteki i czytelni do potrzeb osób niepełnosprawnych.
11. Wprowadzenie korekt w kwestionariusz dotyczącej oceny nauczyciel akademickich.
12. Wprowadzenie oceny dotyczącej poziomu satysfakcji studentów z dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach.
13. Wprowadzenie oceny przyjętych zasad weryfikacji efektów kształcenia, która będzie dokonywana przez studentów.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Ad. 1

Program studiów został zmieniony i dostosowany do uwag sformułowanych przez zespół oceniający.

Ad. 2

Sylabus praktyk zawodowych został opracowany.

Ad. 3

Regulamin pisania prac dyplomowych został opracowany.

Ad. 4

Władze uczelni podjęły rozmowy z interesariuszami w celu zintensyfikowania działań mających na celu wspólne opracowywanie programu studiów i dostosowanie go do potrzeb rynku pracy i oczekiwań interesariuszy zewnętrznych. Władze uczelni utrzymują stałe i systematyczne kontakty z interesariuszami podczas licznych spotkań oficjalnych (konferencje, seminaria, zjazdy Sekretarzy gmin), jak i osobistych kontaktów z przedstawicielami samorządu terytorialnego.

Ad. 5

Zasoby biblioteczne zostały uzupełnione o obowiązującą literaturę wskazaną w sylabusach zajęć.

Ad. 6

Regulamin przyznawania pomocy materialnej został zmodyfikowany uwzględniając każdą spośród przewidzianych w ustawie możliwych form pomocy studentów. (stypendium Rektora dla studentów 1 roku studiów).

Ad 7 oraz Ad 8

Dotyczy listy rankingowej przy stypendium Rektora. W regulaminie zaproponowano dodatkowe kryteria, które mają wpływ na tworzenie listy rankingowej przy przyznawaniu stypendium Rektora za wybitne osiągnięcia i wysoką średnią ocen. Studenci osiągający wyróżniające wyniki w nauce oraz charakteryzujący się osiągnięciami w dziedzinie olimpiad naukowych, konferencjach, zawodach

sportowych, działalności prospołecznej, biorący aktywny udział w życiu społecznym i gospodarczym w regionie mają możliwość uzyskania dodatkowych punktów które mają wpływ na wydanie decyzji o przyznaniu stypendium Rektora.

Ad. 9.

Zdecydowana większość studentów, którzy podejmują studia w uczelni są osobami już zatrudnionymi w jednostkach administracji albo przedsiębiorstwach użyteczności publicznej. W przypadku, gdy znajdują się na początku swojej drogi zawodowej ze strony uczelni mogą otrzymać wszechstronną pomoc w odnalezieniu się na rynku pracy. Do pomocy pozostaje grupa specjalistów – doradców, wśród nich: psycholog, coach zawodowy, pedagog, socjolog, prawnicy.

Ad. 10

Infrastruktura uczelni została zmodernizowana. Powstały podjazdy dla osób niepełnosprawnych oraz zbudowana i zainstalowana została winda. Pozwoliło to na zlikwidowanie barier i wyrównanie szans w dostępie do zasobów bibliotecznych. Dodatkowo istnieje możliwość skorzystania z pomocy pracownika biblioteki i tłumacza języka migowego.

Ad. 11

Kwestionariusz dotyczący oceny nauczycieli został zmodyfikowany i uzupełniony. Studenci wypełniają kwestionariusz za pośrednictwem platformy MS Teams oraz MS Forms korzystając z załączonych linków adekwatnie dla każdej z osób prowadzących zajęcia na poszczególnych semestrach studiów.

Ad. 12

Przedstawiciele Samorządu Studenckiego są delegatami społeczności akademickiej. Biorą udział w posiedzeniach Senatu oraz Komisji ds. Jakości i Kształcenia. Każdorazowo formułują swoje stanowiska wobec proponowanych zmian w programie studiów. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego podczas spotkań ze studentami przekazują wszelkie informacje, które podjęli podczas posiedzeń Senatu WSAP czy posiedzeń Zespołu ds. Zapewnienia Jakości i Kształcenia.

Ad. 13

Realizacji tego zalecenia służy proces ankietyzacji przeprowadzany wśród studentów.

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego

Przed dniem 14 stycznia 2022 r. wszyscy członkowie zespołu oceniającego złożyli oświadczenie o następującej treści:

Oświadczenie

Niniejszym oświadczam, iż nie pozostaję w żadnych zależnościach natury organizacyjnej, prawnej lub osobistej z jednostką prowadzącą oceniany kierunek, które mogłyby wzbudzić wątpliwości co do bezstronności formułowanych opinii i ocen w odniesieniu do ocenianego kierunku. Ponadto oświadczam, iż znane mi są przepisy Kodeksu Etyki, w zakresie wykonywanych zadań na rzecz Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

.....
(data, podpis)

Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej

Profil praktyczny

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni oraz mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, uwzględniają postęp w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi praktycznemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają aktualną wiedzę i jej zastosowania z zakresu dyscypliny lub dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany, normy i

zasady, a także aktualny stan praktyki w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 2.4

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z przygotowaniem zawodowym.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk, prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym opanowanie umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, motywuje studentów do osiągnięcia bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

Polska
Komisja
Akredytacyjna

www.pka.edu.pl